

**Uluslararası Finans Kurumları;
Faaliyetleri ve
Yönetim Organları**

T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ KÜTÜPHANESİ				
TEZİN TÜRÜ			NUMARASI	
YL	DOK.	SY	DİPLOMA	DEMİRBAŞ
X			979	4940

T.C. İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ KÜTÜPHANESİ				
TEZİN TÜRÜ			NUMARASI	
YL	DOK.	SY	DİPLOMA	DEMİRBAŞ

SUNUŐ

Master tezi olarak hazırlamıő olduğum bu tezde öncelikle uluslararası finans kuruluşlarının yönetim organlarını, kredi politikalarını ve ülkelerle ilişkilerini incelemeye çalıştım. Ayrıca konuyla ilgili genel kavramların açıklanması amacıyla tezimin ilk kısımlarında da genel olarak kalkınma ve yatırım bankacılığı hakkında bilgiler vermeye çalıştım.

Bu çalışmam sırasında değerli yardımlarını esirgemiyen Sayın Hocam Dođ.Dr. Hayri ÜLGEN ve Sayın Hocam Prof.Dr. Fuat ÇELEBİOğLU'na tez çalışmam sırasındaki yardım ve desteklerinden dolayı teşekkürü borç bilirim.

Ankara 1987

Serdar DEMİREL

İÇİNDEKİLER

SAYFA

I. GİRİŞ

1.1. Tarihi Gelişim	-----	1
1.2. Dünya Bankasının Rolü	-----	2
1.3. Özel Sektör Kuruluşlarının Rolü	-----	3
1.4. Kalkınma ve Yatırım Bankacılığı	-----	3

II. KALKINMA BANKALARI

2.1. Kalkınma Bankalarının Sınıflandırılması	-----	4
2.2. Kalkınma Bankalarının Fonksiyonları	-----	5
2.3. Kalkınma Bankalarının Kaynakları	-----	6
2.4. Kalkınma Bankalarının Devletle İlişkileri	-----	8
2.5 Genel Olarak Türkiye'de Kalkınma Bankaları	-----	9

III. YATIRIM BANKALARI

3.1. Yatırım Bankalarının Fonksiyonları	-----	14
3.2. Yatırım Bankalarının Faaliyetleri	-----	15

IV. ULUSLARARASI FİNANSMAN KURUMLARI

4.1. Uluslararası Finansman Kurumlarının Fonksiyonları	-----	16
4.2. Dünya Bankası	-----	19
4.3. Uluslararası Kalkınma Birliği	-----	25
4.4. Uluslararası Finansman Kurumu	-----	30
4.5. İslam Kalkınma Bankası	-----	36
4.6. Avrupa Yatırım Bankası	-----	47

1.GİRİŞ

Kalkınma ve yatırım bankaları sanayileşmede artan bir role sahip olan temel mali aracı kuruluşlardır. Kalkınma bankalarının esas görevi, ülkenin gelişmesi için yatırım fırsatlarını değerlendirerek uzun vadeli kredi açmaktır. Yatırım bankalarının görevi ise,

Özellikle kalkınma bankalarının finanse ettiği kuruluşların hisse senetlerini ve tahvillerini pazarlayarak bu ülkelerde sermaye piyasasının gelişmesine ortam hazırlamaktır.(1).

1.1.Tarihi Gelişim

Dünyada kalkınma ve yatırım bankalarının tarihi oldukça eskiye dayanmaktadır.Özellikle 1.Dünya Savaşı öncesi ve sonrasında Avrupa ülkeleri ulusal kalkınmayı gerçekleştirmek amacı ile bugünkü anlamda kalkınma bankaları kurmuşlardır.1919'da Belçika ve Fransa'da, 1924'de Almanya ,Finlandiya ve Polonya'da, 1928'de İngiltere ve Macaristan'da, 1931'de İtalya'da ve 1944'de Kanada'da benzer nitelikte bankalar kurulmuştur (2).Bu bankaların faaliyet gösterdikleri ülkelerin ekonomik gelişmesine paralel olarak, yatırım bankasına dönüştükleri ve gelişmenin bu aşamasında faaliyetlerini yatırım bankacılığında sürdürdükleri görülmektedir.

(1) Perera,Philips; Development Finance Institutions, Problems and Prosects. 1968,s.148.

(2) Diamond, William; Development Banks,Johns Hopkins Press,Baltimore Maryland, s.29-31.

(x) Bu tebliğ 18.5.1983 tarihinde hazırlanmıştır.

1946 yılında kurulan Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası ile kalkınma bankacılığı uluslararası bir boyut kazanmıştır.1960'lı yılların başlarında Asya Kalkınma Bankası, Afrika Kalkınma Bankası IDB (Inter American Development Bank)in kurulması bölge kalkınmacılığına verilen önem nedeniyledir.

Öte yandan yukarıda sayılan ve bugün gelişmiş olan ülkelerde kurulan kalkınma bankalarının yanısıra gelişmekte olan ülkelere Şili,Meksika ve Peru'da 1940'da Arjanti'de 1943'de ve Venezuela'da 1946'da kalkınma bankaları kurulmuştur Sanayileşmeye yönelik olarak kurulan kalkınma bankalarının çok karlı kuruluşlar olmaması ve doğal olarak özel kesimin bu konuda isteksiz davranması gibi nedenlerle bu bankalar devlet tarafından kurulmuşlardır.(3).Ayrıca ülkenin sanayileşme politikasına uygun yatırımların öncelikle gerçekleştirilmesi zorunluluğu da bu bankaların devlet tarafından kurulmasını veya kontrol edilmesini zorunlu kılmıştır.

1.2 Dünya Bankasının Rolü

1950'li yılların başlarında gelişmekte olan ülkelerde özel sektöre ait kalkınma bankaları Dünya Bankası'nın desteği ile kurulmaya başlamıştır. Dünyü Bankasının uluslararası bir kalkınma bankası niteliğinde olması ve uluslararası refahın sağlanması amacını gütmesi nedeni ile, gerek kurulan kalkınma bankalarının sermayesine iştirak ederek gerekse kredi vererek bu kuruluşları teşvik etmektedir.

(3) Perera, Phillips; a.g.e. s.152.

Dünya Bankası'nın IFC kanalı ile bu şekilde kuruluşunu desteklediği ilk kalkınma bankası 1950 yılında Türkiye Sınai Kalkınma Bankası olmuş, diğerlerinin kuruluşu bunu izlemiştir. Dünya Bankası'nın sermayeye iştirak şeklinde desteklemesi ile kurulan TSKB'nin kuruluş amacı, sanayi kesimine orta ve uzun vadeli kredi vermek, hisse senedi satın almak yoluyla finanse ettiği kuruluşa iştirak etmek ve onlara teknik ve idari yardım sağlayarak sanayi projelerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak, olarak saptanmıştır.

Dünya Bankası IFC kanalı ile özel kesim kalkınma bankalarının kuruluşunu desteklerken ve bu kuruluşların yatırım bankacılığı faaliyetlerine de kaymalarını isterken bazı koşullar aramaktadır. (4). Bunlar;

- Ülke kalkınmasının özel sektöre ağırlık veren plan ve programlara dayanması,
- Ülkenin IFC'nin sermayeye iştirakine veya sanayinin finansmanında orta ve uzun vadeli krediye ihtiyaç olması,
- Ülkede kurulacak kalkınma bankasının finanse etmesine degecek yatırım alanlarının olması,
- Ülkede sermaye piyasasının gelişmemiş olmasıdır.

Bu şekilde kurulan kalkınma bankalarında. Dünya Bankası'nın, sermaye payını zamanla o ülkenin özel sektörüne devrettiği görülmektedir. .

(4) Perera, Phillips; a.g.e.s.158.

1.3. Özel Sektör Kuruluşlarının Rolü

Devlet ve Dünya Bankası desteği ile kurulan kalkınma bankalarının kuruluşunu destekleme yoluna gitmiştir. Ticari bankaların yeni iş hacmi yaratmak amacı ile kalkınma bankalarını biraraya gelerek kurdukları görülmektedir. Ticari bankaların yanı sıra sigorta şirketleri, iş adamları, sanayiciler de kalkınma bankalarının kuruluşunu hem ülke kalkınmasına katkı hem de bireysel menfaat gibi nedenlerle desteklemektedirler.

Son 10 yılda Avrupa, Japonya ve Amerikan finansal kurumlarının da belirli bir ülkenin sınai ve ekonomik kalkınmasında uzun dönemli amaçlarının olması, gelecekte yaratılacak iş imkanlarının bulunması gibi nedenlerle gelişmekte olan ülkelerde kalkınma bankacılığının destekledikleri görülmektedir. Nitekim 1978 yılı itibariyle İsviçre sermaye piyasasından gelişmekte olan ülkelere ve bunların kalkınma bankalarına giden sermaye, 4.8 Milyar SWF'dir. Mart 1979 itibariyle tüm kalkınma bankalarının İsviçre sermaye piyasasında dolaşımda bulunan hisse senedi ve tahvillerin toplam tutarı 6 Milyar SWF'ye ulaşmıştır. Bunun 1.3 Milyar SWF'si gelişmekte olan ülkelere aittir. Geri kalan 3.6 Milyar SWF Dünya Bankasına, 1.3 Milyar SWF Avrupa Yatırım Bankasına, 530 Milyon SWF Asya Kalkınma Bankasına ve 500 Milyon SWF ise IDB (Inter American Development Bank)'e aittir (5).

(5) Development Banking in the 1980's, Selections from the proceedings of the UNIDO/World Bank symposium, Zurich, UN 1979, s.7.

1.4. Kalkınma ve Yatırım Bankacılığı

IFC ve diğer uluslararası kuruluşlar bir yandan gelişmekte olan ülkelerin gelişmiş ülkelerle aralarındaki farkın azaltılmasına çalışırken diğer yandan kalkınmada önemli rol oynayacak sermaye piyasasının gelişmesi konusunda çaba sarfetmektedirler.

Sermaye piyasası, gelişmiş ülkelerdekine benzer faaliyet gösteren yatırım bankaları kurulmasını gerektirmektedir. Bu nedenle daha farklı bir uzmanlık isteyen yatırım bankalarının aracı mali kuruluşlar olarak geliştirilmesi ve kaynakların ülke kalkınması ve daha ileri aşamada büyümesinde kullanılması zorunlu hale gelmektedir.

Bazı istisnalar dışında, gelişmekte olan ülkeler yatırım bankacılığında başarılı olamamışlardır. Bu ülkelerde elde edilen gelirin tüketime gitme eğiliminin yüksek olması, mevcut tasarrufları hisse senedi ve tahvile yatırma alışkanlığının olmaması önemli sorun olmaktadır.

Sermaye piyasasının nispeten gelişmiş olduğu Brezilye, Hindistan, Malezya, Meksika ve Filipinler gibi ülkelerde, gelişmiş ülkelerdeki fonksiyonlarına benzer yatırım bankacılığı yapılmaktadır.

Gelişmekte olan ülkelerde kalkınma bankaları biraraya gelerek ikinci bir aşama olarak yatırım bankası kurma yoluna gitmektedirler.

2.KALKINMA BANKALARI

Kalkınma bankalarının görevi, kıt kaynakları kalkınmada öncelikli yatırımlara yöneltmek yoluyla hızlı kalkınmaya katkıda bulunmak, karlı yatırım alanlarını saptayarak yatırımları planlara uygun olarak teşvik etmek, yatırım yapacak kuruluşlara proje hazırlama ve uygulama aşamalarında teknik ve idari yardımla bulunarak onların yatırım yapma kapasitelerini arttırmak, yatırımlara uzun vadeli kredi vermek, uluslararası kuruluşlardan mali ve teknik yardım sağlamaktır.

2.1. Kalkınma Bankalarının Sınıflandırılması

Dünyadaki kalkınma bankalarına bakıldığında bunların tek tip olmadığı, ülkeler arası farklılaşmaya bağlı olarak değişiklikler görülmektedir.

- 1.Kalkınma bankaları sadece özel kesimin sahipliğinde, kamu kesiminin sahipliğinde, karma ve uluslararası olarak kurulabilir.
- 2.Sahipliğe paralel olarak kalkınma bankalarının kaynak bileşimleri de farklılık göstermektedir. Bir yanda kalkınmanın finansmanı için tahsis edilen kamu fonları ile hisse senedi ve tahvil ihraç eden, ticari bankalarla uluslararası sermaye piyasalarından aldıkları kredileri kullanan kalkınma bankalarının yanısıra, mevduat kabul eden kalkınma bankaları da görülmektedir.
- 3.Faaliyet alanları bakımından tek sektöre hizmet etmek, birden fazla sektörde faaliyet göstermek ve kalkınma bankacılığının yanısıra ticaret ve yatırım bankacılığı da yapmak (çok maksatlı) üzere kurulabilirler .
- 4.Kredilerin tahsis edildiği kesim bakımından, sadece kamu yatırımlarını finanse eden, sadece özel kesim yatırımlarını finanse eden, karma yatırımları finanse eden kalkınma bankaları vardır.
- 5.Faaliyet alanının genişliği bakımından bölgesel, ulusal ve uluslararası kalkınma bankaları bulunmaktadır.

6.Kuruluş biçimleri bakımından,şirket hukuku hükümlerine göre kurula-
bilecekleri gibi bir kanunla da kurulabilirler.

2.2. Kalkınma Bankalarının Fonksiyonları

Kalkınma bankalarının başlıca fonksiyonları aşağıda açıklanmıştır ; .

- 1.Kalkınmanın finansmanında iç kaynakları harekete geçirerek sanayi ya -
tırmalarına orta ve uzun vadeli kredi sağlamak kalkınma bankalarının
temel fonksiyonlarından biridir.Gelişmekte olan ülkelerde tasarruf eği-
liminin düşük olması,mevcut iç tasarrufların gayrimenkul ve altın gib i
kıymetlere yatırılması, müteşebbüslerin kalkınmayı sağlayacak yeni ala n-
lara yatırım yapmakta isteksiz davranmaları, mevcut tasarrufların yatırı m-
cılara aktarılmasını sağlayacak aktif bir sermaye piyasasının bulunmaması,
mevcut finansman kurumlarının özellikle ticari bankaların yapılacak bü -
yük yatırımların finansmanında yetersiz kalması nedenleri ile kalkınma
bankaları bu fonksiyonu yerine getirmeye çalışırlar.
- 2.İç kaynakların yanısıra uluslararası finansman`kurumlarından dış fi -
nansman ve teknik yardım sağlamak ve bunları sanayi yatırımlarına ak-
tarmak.
- 3.Ülke kalkınmasına hizmet edecek karlı yatırım alanlarını saptayarak
müteşebbüslere yol göstermek,onlara teknik yardımda bulunmak ve ge -
rektiğinde yeni yatırım alanlarında öncülük yapmak.
4. Böylece plan hedeflerine uygun yatırımların finansmanı yoluyla kal-
kınmanın gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak.
5. Kalkınma bankaları sermaye piyasasının gelişmesine de katkıda bulu-
nurlar. Bu bankalar sınai yatırımlara uzun vadeli kredi verirken ser-
maye iştirakinde de bulunarak onların mali bünyelerini kuvvetlendir -
mekte ve daha sonra bu şirketlerin hisse senetlerini halka satarak
sermaye piyasasının doğmasına,gelişmesine yardımcı olurlar.Kalkınma
bankaları ayrıca kendi tahvil ve hisse senetlerini halka satarak,
finanse ettiği işletmelerin çıkaracakları tahvil ve hisse senetleri-
nin anapara ve faizlerinin vadelerinde ödeneceğine dair garanti ve-
rerek de sermaye piyasasının gelişmesinde önemli bir aracı kurum ol -
maktadır.

2.3. Kalkınma Bankalarının Kaynakları

Kalkınma bankalarının özelliklerine göre kaynakları farklılık gösterebilir -
mektedir. Kaynaklar başlıca yurt içi ve yurt dışı kaynaklar olmak üzere iki grupta
incelenebilir.

2.3. 1. Yurtiçi Kaynaklar

a. Devlet veya Merkez Bankasından kaynak sağlama

1. Kalkınma Bankasının sermayesine devletin veya merkez bankasının iştiraki,
2. Kalkınma bankasına uygun şartlarda devletin veya Merkez Bankasının uzun vadeli kredi sağlaması,
3. Bütçeye konan ödeneklerin, bazı vergi gelirlerinin, devlet tahvili satış geliri nin tamamen veya kısmen tahsisi yolları ile kalkınma bankasına bütçeden kaynak transferi.

b. Kamu tasarruflarından yararlanma

Kamu kalkınma bankaları tasarrufçu kamu kurumlarına (Sosyal Sigortalar Kurumu, Emekli Sandığı gibi) tahvil satmak yolu ile faaliyetleri için kaynak sağlayabilirler.

c. Özel tasarruflardan yararlanma

1. Özel sigorta şirketlerine, özel tasarruf sandıklarına, ticari bankalara hisse senedi ve tahvil satması,
2. Ticari bankalardan gerektiğinde kredi alması,
3. Mevduat toplaması,

KKuruluş yıllarında kalkınma bankalarının özel tasarruflardan yararlanmasını sağlamak amacı ile devletin, tahvillerin anapara ve faizlerinin ödenmesini garanti etmesi, asgari temettü garantisi vermesi, bankanın dağıtacağı kar payının vergiden muaf tutulması gibi teşvik tedbirleri gerekli olabilmektedir.

d. Otofinansman

Elde edilen karların bünyede bırakılması ve daha fazla yatırımın finanse edilmesi.

2.3.2 Yurt Dışı Kaynaklar

a. Öz sermaye şeklinde dış kaynak temini

Özellikle IBRD ve IFC gibi uluslararası finansman kuruluşları, kalkınma bankalarının kuruluşunu teşvik amacı ile ve diğer nedenlerle sermayelerine iş - tirak etmektedir.

b. Kredi şeklinde dış kaynak temini

Kalkınma bankaları, hızlı kalkınma için gerçekleştirilmesi gereken yatırımların döviz ihtiyaçlarının karşılanmasında uluslararası finansman kurumlarından kredi sağlarlar.

c. Dış Yardımlar

Gelişmekte olan ülkeye sağlanan dış yardımların-AID, hibe yardım programları şeklinde-tamamen veya kısmen kalkınma bankasına bırakılması bankanın kaynak maliyetini de düşürür.

2.3.3. Kaynakların Özellikleri

Kalkınma bankasının kaynakları aşırı veya yetersiz olmamalı, başlangıçta saptanan amaçlarını, fonksiyonlarını etkinlikle yürütmesini sağlayacak büyüklükte olmalıdır. Dünya Bankası ve AID gibi kuruluşlarca yabancı kaynak/öz kaynak oranı 3/1 veya 4/1 makul olarak kabul edilmektedir.(6).

Kalkınma bankalarının kaynak maliyetlerinin yüksek olması kendilerinden beklenen fonksiyonları yerine getirmesine engel olacaktır. Başlangıçta devletten düşük faizli kredi veya yardım alması kaynak maliyetini düşürecektir. Verilecek kredilerin faiz oranı da sermaye maliyeti ile ilişkilendirilmelidir. Kalkınma bankasının uygulayacağı faiz oranı yüksek olursa sanayileşme gerçekleşmeyecek, düşük olursa ekonomik olmayan projeler, yani ekonomik kalkınmaya katkısı az olan projeler finanse edilebilecek, bu da kaynak israfına neden olacaktır.

Özel kalkınma bankaları bir yandan kalkınmaya hizmet ederken aynı zamanda hissedarlarının desteğini korumak için makul bir kar elde etmelidir. Bir kalkınma bankasının ne kadar kar elde edeceğine ilişkin standart verilememekte, ülkelere göre değişmektedir. Ticari karlılıktan ziyade sosyal karlılığı olan projeler ise devlet kalkınma bankaları tarafından finanse edilmektedir.

(6) Perera, Phillips; a.g.e.s.184.

Kalkınma Projeleri; ticari açıdan minimum standartlara uygun olabilen, teknik yönü sağlam, ülke gelirine ve üretimine katkıda bulunan, diğer endüstrilerin ihtiyaçlarına cevap veren projeler olarak tanımlanabilir. Kalkınma Kredileri ise; kalkınma projelerinin makina teçhizat ve diğer sabit sermaye yatırımlarının finansmanında kullanılan, vadesi genellikle beş yıl ve daha fazla olan, ekonomiye katkıda bulunan kredilerdir. (7)

2.4. Kalkınma Bankalarının Devletle İlişkileri

Gelişmekte olan ülkelerde, devlet tarafından kurulan veya fonlarının önemli bir bölümü kamu kesiminden sağlanan kalkınma bankalarının faaliyetleri ve izleyecekleri politikalar üzerinde hükümetlerin değişik ölçülerde etkilerinin bulunması, banka yönetiminin politik baskılardan korunması sorununu ortaya çıkarmaktadır.

Özel sektör kalkınma bankalarının da özel çıkarlara hizmet etmeleri ve kar elde etmeye ön plana alarak kredilerini ticari açıdan en karlı alanlara vermeleri tehlikesi söz konusu olabilmektedir.

Özel sektör kalkınma bankalarının da özel çıkarlara hizmet etmeleri ve kar elde etmeyi ön plana alarak kredilerini ticari açıdan en karlı alanlara vermeleri tehlikesi söz konusu olabilmektedir.

Bu durum kalkınma bankalarının siyasi baskılara karşı korunmuş, faaliyetlerinde yeterli esnekliğe sahip, ancak hükümetlerce saptanan genel politikalar çerçevesi içinde çalışan özerk kuruluşlar olarak kurulmalarını gerektirmektedir. Böylece kalkınma bankaları, kalkınma planlarının öncelik verdiği sektörlerin ve projelerin finansmanında aktif bir rol oynayabilir, özel sektör yatırımları ile kalkınma planı arasında ilişki kurulmasını ve kalkınma bankalarının faaliyetlerinin diğer kuruluşların faaliyetleri ile arasındaki koordinasyonu sağlayabilirler.

(7) Peresa, Phillips; age.s.154.

Kalkınma bankalarının endüstriyel gelişmede daha etkin olabilmeleri için devletçe izlenen çeşitli politikalar ve alınan teşvik tedbirleri ile bu bankaların faaliyetleri arasında bir iş birliğinin sağlanması hiç kuşkusuz gerekli olacaktır. Yatırımları teşvik edici vergi politikası uygulanması, yeni kurulmakta olan endüstrileri himaye edici gümrük politikası izlenmesi, alt yapı yatırımlarının devletçe eksiksiz olarak gerçekleştirilmesi sanayileşmeyi sınırlayan politik istikrarsızlık, güven ortamının olmaması gibi bazı engellerin ortadan kaldırılması bunlar arasında sayılabilir (8).

2.5. Genel Olarak Türkiye'de Kalkınma Bankaları

Ülkemizde kalkınma bankacılığının tarihi, Cumhuriyetin ilk yıllarında Teşvik-i Sanayi Kanunu ile girişilen özel teşebbüsle kalkınma denemesini desteklemek amacı ile kurulan ve başarılı olamayan Türkiye Sanayi ve Maden Bankası ile başlamaktadır.

Daha sonra 1950 yılında Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB), 1963 yılında Sınai Yatırım ve Kredi Bankası (SYKB), 1964 yılında Devlet Yatırım Bankası ve 1976 yılında faaliyete geçen Devlet Sınai ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAP) kurulmuştur.

2.5.1. Türkiye Sınai Kalkınma Bankası

Özel sektörün sanayi alanındaki yatırımlarını destekleyecek bir kuruluşun gerekli olduğu görüşünün Dünya Bankası ve Türk Hükümetince benimsenmesi ile 1950 yılında kurulmuştur.

(8) Akgüç, Öztin; Orta ve Uzun Vadeli Krediler ve Finansman Kurumları, *Çevre ve Şehircilik*

TSKB aşağıdaki amaçları gerçekleştirmek üzere kurulmuştur. (8):

- a. Türkiye'de özel sanayinin kurulmasına ve mevcut özel sanayinin tevsiine ve modernleşmesine yardım etmek,
- b. Yeterli ve yabancı özel sermayenin ülkede kurulan sanayi işletmelerine iştirakine yardım etmek ve bu hususları gerçekleştirmede her çeşit tedbire başvurmak teşvikçi ve yardımcı olmak,
- c. Ülke sanayine yatırılacak değerlerin hisse senedi tahvil biçiminde özel sermayenin elinde bulunmasına, onların mülkiyeti altında toplanmasına ve giderek bir sermaye piyasasının Türkiye'de gelişip yerleşmesine yardımcı olmak.

Bu amaçları gerçekleştirebilmek için banka:

- a. Sanayi projeleri için orta ve uzun vadeli krediler açar,
- b. Özel sektör teşebbüslerine iştirakçi olarak katılabilir,
- c. Gerekli hallerde kendi kaynaklarını kullanarak tesis kurma yoluna gider.
- d. Özel sektöre teknik, idari ve her türlü yardımda bulunur.

TSKB'nin başlıca kaynakları Esas Mukavelesine aşağıdaki şekilde sıralanmaktadır:

a. Öz Kaynaklar

- Sermaye
- İhtiyatlar

b. Yabancı Kaynaklar

- Kısa ve uzun vadeli borçlanma
- Tahvil ihracı
- Bankalar Kanunu'nun tayin ettiği yetkili mercilere bildirme koşulu ile tevdiat (mevduat) kabulü (Bugün için uygulanmamaktadır.)

TSKB uzun yıllar sanayi kesiminde sabit sermaye yatırımlarını uzun vadeli krediler ile destekleyen, yatırımların döviz ihtiyacını karşılayan ve sağladığı , kredilerle finansmanın yetersiz kaldığı hallerde sanayi kuruluşlara ortak olarak girişimcilerle birlikte risk alan bir banka olarak çalışmıştır.

2.5.2. Sınai Yatırım ve Kredi Bankası

1960'lı yıllarda sanayinin karşılanamayan işletme sermayesi ihtiyacı sorununa çözüm aranırken, Türkiye'de bankacılık sisteminin sınai kuruluşların orta vadeli kredi ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı görüşünden hareketle, 1963 yılında beş ticaret bankası tarafından SYKB kurulmuştur. 1968 yılına kadar sadece orta vadeli işletme sermayesi kredisi veren banka, bu yıldan sonra yatırım kredisi de vermeye başlamıştır. (10).

Banka Esas Mukavelesinde amaçlar aşağıdaki şekilde saptanmıştır (11):

a. Ülkede mevcut veya kurulacak özel sanayie orta vadeli işletme ve yatırım kredisi sağlamak,

b. Yerli ve yabancı özel sermayenin, Türkiye'de özel teşebbüs tarafından kurulacak sanayie iştirakini teşvik ve ülkede menkul kıymetler piyasasının teessüsüne ve genişlemesine hizmet etmek.

Banka bu amaçları gerçekleştirmek için:

a. Ülke içinden veya dışardan kısa, orta ve uzun vadeli borç almak,

b. Her nevi tahvil ihraç etmek ve kendisine tevdi edilecek fonları kabul etmek ve bunları idare etmek,

c. Özel sanayi kuruluşlarının hisse senetlerini ve tahvillerini alıp satmak, bunların ihracına tavassut etmek, gibi muameleleri ifa eder,

(10) Eroğuz, Üzhan: Kalkınma ve Yatırım Bankacılığının Geliştirilmesi, 2. İzmir İktisat Kongresi, Ticaret ve İç Hizmetler Komisyonu'na sunulan tebliğ, 1981 s.7

(11) SYKB A.Ş., Esas Mukavelesi, M.4.

SYKB'nın başlıca kaynakları aşağıdaki gibidir.

a. Öz Kaynaklar

-Sermaye

-İhtiyatlar

b. Yabancı Kaynaklar

-Yurtiçi ve yurtdışı borçlanma

-Tahvil ihracı

-Kendisine tekiye edilecek fonlar

(Maliye Bakanlığı ve ortakların fonları)

-TC. Merkez Bankası kaynakları

Türkiye İş Bankası, Akbank, Türkiye Vakıflar Bankası, Garanti Bankası ve Türkiye Emlak Kredi Bankası'ndan oluşan SYKB'nin ortakları, mevduatlarının %1 ini i ve bunların mevduatlarında sonradan meydana gelecek artışın %5 ini 20 yıl vade ile SYKB'na ikraz etmeyi kabul ve taahhüt ederek kalkınma bankacılığı için kendine özgü bir kaynak sağlamışlardır.

2.5.3. Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası

Türkiye'de özel sektöre hizmet vermek için kurulan üçüncü kalkınma bankasıdır. Bankanın amaçları kuruluş kanununda aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- a-Türkiye'nin sanayileşmesine hizmet etmek,
- b-Sanayinin yurt sathına yaygınlaşmasına yardımcı olmak,
- c,Yurt içinde ve bilhassa yurt dışında çalışanların tasarruflarını birleştirmek.

d-Bu tasarrufları kalkınma planlarının temel ilkeleri doğrultusunda, karlılık ve verimlilik anlayışı içinde teşebbüslere, özellikle sınai yatırımlara yöneltmektir.

Belirtilen bu amaçları gerçekleştirmek üzere bankaya verilen görevler:

- a.Tasarrufları yatırıma dönüştürmek üzere araştırma, inceleme ve proje çalışmaları yapar, yurt içinde ve bilhassa yurt dışında çalışmış ve çalışanlar tarafından girilen yatırımların projelerini değerlendirerek, bunları finans eder,
- b.Karlı ve verimli görülen projelerin gerçekleşmesinde ve bölge şirketlerinin kurulmasında öncülük eder, gerekli teşebbüs ve yatırım ortakları kurar, her türlü teknik yardım sağlar veya sağlanmasına aracılık eder,
- c.Sermayesine katıldığı kuruluşların yönetimine iştirak eder, kurduğu veya sermayesine katıldığı teşebbüslerin hisse senetlerini üçüncü şahıslara, tercihan yurt dışında çalışmış veya çalışan vatandaşlara satar,
- d.Yurt içinde ve bilhassa yurt dışında çalışmış ve çalışanların tasarrufların ekonomik şekilde kullanılmasına yardımcı olacak bütün hizmetleri görür .

DESİYAP kaynakları 1877 sayılı kanunda şu şekilde sıralanmaktadır:

a. Öz Kaynaklar

- Sermaye
- İhtiyatlar
- Karşılıklar ve provizyonlar

b. Yabancı Kaynaklar

- Türk lirası veya döviz üzerinden çıkarılacak tahviller
- Hazine ve TC.Merkez Bankası'nca bankaya açılacak krediler
- Yerli ve yabancı kuruluşlardan sağlanacak krediler

- Kanun ve Bakanlar Kurulu Kararı ile bankaya sağlanacak kaynaklar,
- Yurtiçi ve yurtdışından sağlanacak bağış ve diğer kaynaklar,
- Her çeşit mevduat-kar ortaklığı esasına göre yurtiçinde Türk Lirası,yur t-
dışında döviz olarak bankaya yapılan mevduat.

2.5.4.Devlet-Yatırım-Bankası

Devlet Yatırım Bankası,hükümetin plan ve programlarını uygulamak,kamu fon-
larının kullanımında etkinliği artırmak amacı ile,İktisadi Devlet Teşekkülü ve
benzeri kuruluşların yatırım projelerinin finansmanını ve projelerin başlangıcından
sonuçlanmasına kadar izlenmesini sağlayacak bir ihtisas bankası olarak,441 sa yı-
lı yasa ile 1964 yılında kurulmuştur.

Adı Devlet Yatırım Bankası olmakla birlikte,yatırım bankası değil kal- ,
kınma bankasıdır.TSKB-SYKB ve DESİYAB'ın kalkınma bankacılığının yanı sıra yatırım
bankacılı faaliyetleri ile uğraşabilmeleri,bankayı diğerlerinden ayıran bir özel-
lik olarak ortaya çıkmaktadır.Ayrıca bankanın sadece İDT ve benzeri kuruluşlara
hizmet vermesi de yine farklı bir özelliğidir.

Banka kuruluş yasasına göre;özel hukuk hükümlerine tabi tüzel kişiliğe
sahip bir İktisadi Devlet Teşekkülüdür.440 sayılı "İktisadi Devlet Teşekkülleriye-
le Müesseseleri ve İştirakleri Hakkında Kanun"hükümlerine göre yönetilir ve denet-
lenir.Bankanın merkezi Ankara'dadır,bağlı olduğu bakanlık Maliye Bakanlığı'dır.

2.5.4.1. Devlet Yatırım Bankasının Görevleri

Bankanın görevleri ve yasal dayanakları aşağıda özetlenmiştir:

İDT ve benzeri kuruluşların yatırımları için kredi açmak,bu kuruluşların
yatırımlarının finansmanında banka dışından sağlanacak krediler için gerektiğinde
garanti vermek (441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Kanunu,m.2),

-Banka kredilerinden yararlanabilecek kuruluşların yurt içinden ve hükü-
met kanalı ile yurt dışından alacakları yatırım kredilerinin sağlanmasında,kulla-
nılmasında ve ödenmesinde aracılık etmek (Devlet Yatırım Bankası Hakkında Tüzük,
md.3.),

- Beş yıllık kalkınma planlarına ve yıllık yatırım programlarına alınacak
yatırım projeleri üzerinde,Devlet Planlama Teşkilatı'nca istenmesi halinde ortak -
laşa çalışmak (DYB Hakkında Tüzük,md.3),

-Maliye Bakanlığınca yapılan yıllık yatırım ve finansman programlarının
hazırlanması çalışmalarına yardımcı olmak(DYB Hakkında Tüzük,md.3),

Banka kaynaklarının kuruluşların yatırım kredisi ihtiyaçlarının üstünde
olan kısmı ile geçici kasa fazlalarını,öncelikle bu kuruluşlara işletme kredisi
açmak ve Devlet Borçlanma Tahvilleri ile Hazine Bonolarına yatırmak suretiyle
(DYB Hakkında Tüzük ,md.3.),

-Kendisini ilgilendiren hallerde, kuruluşların iştiraklerinin yapılması, devir, ve tasfiyesi konusunda Bakanlar Kuruluna teklifte bulunmak (440 sayılı yasa, md.5),

-Bakanlar Kurulunca görevlendirilmesi halinde, devlet iştirakleri ve kuruluşların iştiraklerinin devir ve tasfiyesini yapmak (440 sayılı yasa, md.5),

Kuruluşların proje hazırlama ve değerlendirme konularında gelişmelerine yardımcı olmak, bu konuda seminer ve kurslar düzenlemek (dyb Hakkında Tüzük, md.3)

-Bankanın çalışma alanı ile ilgili olarak, Maliye Bakanlığınca ve Bakanlar Kurulunca verilecek diğer görevleri yapmak (DYB Hakkında Tüzük, md.3),

Devlet Yatırım Bankası Hakkında Tüzük'ün 5.maddesi bankanın yapamayacağı işleri de şöyle sıralamaktadır;

Banka, şube açamaz ve teşkilatı için gerekli olanlar dışında gayrimenkul edinemez. Teşkilat gereksinimi için edinilen gayrimenkullerden ihtiyaç kalmayanlar ile alacakların tahsilini sağlamak için edinilen gayrimenkuller en kısa zamanda elden çıkarılır.

-Banka, hisse senedi satın almak veya sermayeye iştirak yolu ile veya diğer yollarla kamu ve özel sektöre ait kuruluş, kurum ve kişilerle ortaklık kuramaz ve kurulmuş olanlara katılamaz.

2.5.4.2. Devlet Yatırım Bankasının Kaynakları

Bankanın kaynakları, 441 sayılı yasanın 5.maddesinde şu şekilde sıralanmaktadır:

a. Öz Kaynaklar

1. Sermaye
2. İhtiyatlar
3. Provizyonlar

b. Yabancı Kaynaklar

- 1) Bankalar Kanununun değişik 33.maddesine göre tesis edilen mevduat münzam karşılıklarından 301 sayılı kanunun 4.maddesi ile amortisman ve kredi sandığına bırakılan meblağlar,
- 2) Çıkarılacak tahviller hasılatı,
- 3) Hazinecek bankaya açılacak krediler ve verilecek avanslar,
- 4) Bankanın gerektiğinde hazine kefaleti ile yerli ve yabancı mali kuruluşlardan sağlayacağı krediler,
- 5) İktisadi Devlet Teşekkülü ve benzeri kuruluşların bankaya yapabilecekleri tevdiat ve banka nezdinde açabilecekleri alacaklı cari hesaplar,

6) Kanun ve kararlarla bankaya sağlanan diğer kaynaklar. -

1979 yılında 2 milyar liradan 6 milyar liraya yükseltilen bankanın nominal sermayesi 1982 yılında 50 milyar, 1983 yılında 150 milyar olmuştur.

3.YATIRIM BANKALARI

Sermaye piyasasının gelişebilmesi ve özel tasarrufların sanayi işletmelerinin çıkaracağı hisse senedi ve tahvillere aktarılabilmesi için, kamunun güvenini kazanmış, finansman kurumlarına ihtiyaç vardır. Sermaye piyasasının etkin çalışabilmesi için gerekli mali aracı kurumlardan en önemlisi yatırım bankaları olmaktadır.(12).

Yatırım bankaları, hisse senedi ve/veya çıkarmak yolu ile uzun vadeli kaynak sağlama amacıyla olan işletmelerle, tasarruflarını menkul kıymetlere yatırmak arzusunda olan kuruluş veya şahıslar arasında aracılık yapan mali aracı kuruluşlar olarak tanımlanabilir.

3.1.Yatırım Bankalarının Fonksiyonları

1.Tasarrufların yatırımlara yönelmesini sağlamak

Yatırım bankaları, tasarrufları işletmelerin uzun vadeli kaynak ihtiyacı ile çıkaracağı menkul kıymetlere kanalize ederler. İşletmeler özellikle sermaye piyasasının gelişmiş olduğu ülkelerde yatırım bankaları aracılığı ile uzun vadeli kaynak sağlama imkanına sahip olurlar.

2.Sermaye piyasasının gelişmesine katkıda bulunmak

Bir ülkede sermaye piyasasının gelişebilmesi için gerekli uzmanlaşmış mali kurumların en önemlilerinden biri yatırım bankalarıdır. Bunlar etkin bir şekilde faaliyetlerini yürüttüklerinde, sermaye piyasasının gelişebilmesi için zorunlu faktörlerden biri olan güven havasını yaratarak, özel tasarrufların iş sektörünün çıkaracağı menkul kıymetlere yatırılmasını sağlarlar.

3.İlk defa ihraç edilecek menkul kıymetlerin geniş halk kitlelerine dağılımını sağlamak

4.Menkul kıymetlere yatırım yapan tasarruf sahiplerinin menfaatlerinin korunmasında yatırım bankalarının fonksiyonlarından biridir. Yatırım bankaları, gerektiğinde kendilerinin aracılığı ile ihraç edilen menkul kıymetler için ikinci bir piyasa sağlayarak menkul kıymetlerin tasarruf sahiplerince geriye satışına imkan vererek, ayrıca mali durumları bozulmuş işletmelerin yeniden organize edilmelerine yardımcı olarak tasarruf sahiplerinin çıkarlarını koruyabilirler.

5. Danışmanlık

Gerek tasarruflarını menkul kıymetlere yatırmak arzusunda olan sermayedarlara gerekse hisse senedi ve tahvil ihracı yoluyla sermaye piyasasına başvurmak isteyen işletmelere araştırma ve istatistik servislerinden sağladıkları bilgilere dayanarak tavsiyelerde bulunmak, yol göstermek, yatırım bankalarının görevleri arasındadır.

3.2. Yatırım Bankalarının Faaliyetleri

Yatırım bankaları, aşağıda açıklanan faaliyetleri ile menkul kıymet çıkarak sermaye piyasasına başvurmak isteyen işletmelerin uzun vadeli fon ihtiyaçlarının karşılanması kolaylaştırabilirler.

1. İşletmelerin ihraç edecekleri menkul kıymetleri satın alarak, kendi nam ve hesaplarına halka satmayı taahhüt etmek (underwriting)-Yatırım bankaları kendi nam ve hesaplarına tasarruf sahiplerine satmak niyeti ile satın alacakları yeni menkul kıymetleri ya işletmelerle doğrudan doğruya karşılıklı görüşerek veya fiyat teklifi vererek ya da diğer yatırım bankaları ile rekabete girerek sağlayabilirler.

İşletmelerle karşılıklı görüşme (Private Negotiation) usulünde, menkul kıymet ihraç etmek isteyen işletmeler belirli bir yatırım bankasına müracaat ederek teklifte bulunurlar. Kendilerine gelen bir teklife göre banka; ön inceleme, ekonomik teknik mali ve hukuki yönden ayrıntılı inceleme yapar ve nihai karara varmak için işletme yöneticileri ile karşılıklı görüşür.

Fiyat rekabeti yoluyla menkul kıymet satın alınması (Competitive Bidding) usulünde ise yatırım bankası fiyat teklifi vererek diğer yatırım bankaları ile rekabete girer. Menkul kıymet ihraç edecek işletme de en elverişli şartları teklif eden yatırım bankasını seçer, bunların pazarlanması için.

Yatırım bankaları için önemli olan, hisse senetleri ve tahvillerin halka satış fiyatlarının saptanmasıdır. Bu fiyat yönetim giderleri, bankanın üstlendiği riskin karşılanması ve satış komisyonunu da kapsayacak şekilde saptanacaktır.

Yatırım bankaları kendi ve risklerini azaltmak hem de ihraç eden firmayı tatmin edebilmek için bunları vakit geçirmeden halka satması gerekir. Bunun için satış komisyonları kurar.

2. Menkul kıymet ihraç eden işletmelerin satış ajanı olarak hareket etmek (Agency Selling)-Bu, yatırım bankasının ihraç edilen menkul kıymetleri satın alma taahhüdünü kabul etmemesi böylece herhangi bir risk altına girmemesidir.

Bu usulde yatırım bankası yalnız,menkul kıymetleri öndecen saptanmış bir fiat üzerinden satmak konusunda her türlü çabayı göstereceğini taahhüt etmektir.

3.Menkul kıymetlerin gerektiğinde satın alınacağını taahhüt etmek(Standart -By Under Writing)-menkul kıymetlerin ihracında işletmelerin doğrudan doğruya halka müracaatı halinde,işletmelerce belli bir süre içinde halka satılmayan menkul kıymetlerin,yatırım bankasınca satın alınacağını taahhüt edilmesi,bu bankaların destekleme alımı yapması olarak nitelendirilmektedir.

Yatırım Bankası ile işletme arasında bir anlaşma yapılmaktadır. Yatırım Bankası menkul kıymet ihracının tümü üzerinden ve buna ilave olarak belli bir süre sonunda satın almak zorunda kaldığı menkul kıymetlerin tutarı üzerinden komisyon almaktadır.

4.Garanti vermek-Yatırım bankaları ayrıca şirketlerin çıkaracakları tahvillerin ana para ve faizlerin vadelerinde ödeneceğini garanti ederek tahvillerin satışını kolaylaştırabilirler (13).

4.ULUSLARARASI FİNANSMAN KURUMLARI

4.1.Uluslararası Finansman Kurumlarının Fonksiyonları

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Asya,Afrika ve Latin Amerika'ya yayılmış bulunan az gelişmiş ülkeler yoğun bir Kalkınma çabasına girişmişlerdir.Ekonomileri tarımsal üretime dayalı ve adam başına milli gelirleri askari geçim düzeyinde bulunan bu ülkelerde İktisadi Kalkınma tek amaç haline gelmiştir.

Ekonomik açıdan kalkınma,gayri safi milli hasıladan yatırımlara ayrılan payın büyüklüğüne bağlanmaktadır.Bu oran ne kadar büyük olursa kalkınma hızı da o derece yüksek olmaktadır.Diğer yandan yatırımların kaynağını tasarrufların oluşturduğunu dikkate alırsak,yüksek bir yatırım oranı için tasarrufların arttırılması gerekmektedir.Ancak az gelişmiş ülkeler bu noktada,kısır bir döngü içindedirler.Çünkü milli gelirin düşük olması sonucu bu ülkelerde tasarruf eğilimide çok düşüktür.Tasarruf eğiliminin düşük olması yatırımlara gereken payın ayrılmamasına neden olmakta sonuç olarak ekonomide verimlilik azalmakta ve milli gelir artışı yavaşlamaktadır.İşte,dış kaynak ve yardımlar bu fakirlik zincirinin kırılmasına yardımcı olmak için alınmakta ve iç tasarruflara ilave olunarak kalkınmanın finansmanında kullanılmaktadır.

Yurt içi kaynak arzındaki açığı gidererek ve sermaye birikimini

hızlandırarak ülkenin ekonomik kalkınmasını olumlu yönde etkileyen dış yardımlar,özelliklerine ve kullanım amaçlarına ilişkin olarak çeşitli gruplara ayrılmaktadırlar.Geri ödeme yapılıp yapılmayacağına göre dış yardımlar hibe ve kredi olarak ikiye ayrılabilceği gibi,konumuzla ilişkili olması nedeniyle aşağıda belirtilen şekilde de sınıflara ayrılabilir.

a.Program Kredileri; Bir projeye bağlı olmaksızın kalkınma planının dış finansman ihtiyacını karşılamak amacı ile alınan dış yardım kredilerine denir.Bu tür kredilerin genel olarak amacı ödemeler bilançosu açıklarını gidermek ve ekonomik faaliyetlerin gerektirdiği ithalatın yapılmasına olanak vermektir.

b.Proje Kredileri; Belirli bir projenin veya proje demetinin gerçekleştirilmesi amacıyla sağlanan dış yardım kredilerine denir.B u tip yardımlarda,kredinin,hangi proje için verilmişse yalnız o proje için ihtiyaç duyulan ithalatın finansmanında kullanılması gerekmektedir.

Az gelişmiş ülkeler genellikle,sağladığı rahatlık nedeniyle program kredilerini tercih etmektedirler.Yardım veren ülkeler ise siyasal nedenlerle ya da kullanımı denetlemek amacıyla projeye bağlı kredi vermek eğilimindedirler.

c.Bağlı Krediler; Krediyi veren ülkenin mallarının satınalımı kaydıyla verilen kredilere denir. Sanayileşmiş ülkeler genellikle,serbest piyasalarda satılmayan malların bu yolla satılmasını sağlamaya çalışmaktadırlar.Bu kredilerle,gelişmekte olan ülkelerin pahalı ve düşük kaliteli malları satın almak zorunda bırakılmaları,bu kredilere ilişkin dış yardımların ekonomik değerini azaltmaktadır.

d. Serbest Krediler; Kullanımı verildiği kaynağa, ya da belirli bir projeye bağlı olmayan kredi türüdür.Uygulamada sanayileşmiş ülkelerin hemen hemen pek verme eğiliminde olmadıkları dış yardım şekillerinden birisidir.

e. İki-yanlı ve Çok-yanlı Krediler; Yalnızca borç alan ve borç veren ülkeler arasında yapılan anlaşmalar yoluyla sağlanan kredilere iki-yanlı krediler,uluslararası Kuruluşlar kanalıyla verilen yardımlara da çok-yanlı krediler denilmektedir.İki yanlı kredilerde siyasal baskı fazladır.Yardımları veren yani krediyi açan ülkeler bu yardımları genellikle dış politikanın bir aracı olarak kullanırlar.

f. Konsorsiyum Kredileri; Konsorsiyum, gelişmekte olan bir ülkenin

kalkınmasına katkıda bulunmak için o ülkeye ikiyanlı yardım vermek isteyen gelişmiş ülkelerde uluslararası ekonomik kuruluşların oluşturdukları bir mali birliktir.Diğer bir ifade ile Konsorsiyumlar,yardım olacak ülkelerin ekonomik durumlarının görüşüldüğü,mevcut olanaklara göre yardım ihtiyacının belirlendiği ve yardım yapanların politikaları arasında işbirliğinin gerçekleştirildiği geçici kuruluşlardır.Bunların emrinde dağıtılacak fonları yoktur. Toplantılarda yardımla ilgili ön hazırlak yapılmakta o yılın kalkınma planının finansmanına ne miktar kaynak sağlanabileceği belirlenmektedir.Daha sonra gelişmekte olan ülke ile yardım taahhüt eden ülke hükümetleriyle ikili anlaşmalar gerçekleştirilmektedir.

Hangi amaç ve hangi şekilde alınıralsa alınsın gelişmekte olan ülkeler sermaye ithalini, çok taraflı diğer bir ifade ile uluslararası finansman kuruluşları aracılığı ile yapmayı tercih etmektedirler.Günümüzde,piyasa şartlarından dana müsait kredi imkanları uluslararası finansman kuruluşlarınca daha kolay gerçekleştirilen organize sermaye ihtiyacı yolu ile yapılabilmektedir.Normal şartlar yerine organize sermaye ihracı yolu ile yapılabilmektedir.Normal şartlarıyerine organize sermaye ihracı yönteminin tercih edilmesinde iki önemli sebep vardır.

a.Gelişmekte olan ülkelerin etonomik yönden ilerleyebilmeleri için faiz ve ana parayı geriye ödeyebilecek verimli yatırım projelerinin finanse edilmesi yanında, bu ülkelerin yeterli miktarda kaynak ayıramadığı altyapı yatırımlarının da finanse edilmesi zorunluluğu;

b. Normal şartlar ile açılacak krediler dikkate alındığında, gelişmekte olan bir çok ülkenin döviz üzerinden borçlanma imkanlarının son sınırına ulaşmış olmaları:

Genel olarak,kuruluşuna ve sermayesine birden fazla ülkenin katıldığı,mali ve finansman faaliyetlerinden de yine birden fazla ülkenin yararlandığı kuruluşları "Uluslararası Mali Kuruluş"olarak tanımlamak mümkündür.Bunların kuruluş amaçlarını belli başlı başlı üç nokta etrafında toplayabiliriz.

1.Gelişmekte olan ülkelerin ekonomik kalkınmalarına katkı;

2.Uluslararası likidite yaratılması;

3.Ekonomik birleşme,işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi.

Ayrıca uluslararası finansman kuruluşları aracılığı ile kredi açılacak projelerin seçiminde politik görüşlerin etkilerine çoğunlukla mani olunabildiği

gibi, krediyi kullanacak ülkelerin aşırı derecede boçlanmalarını ve ekonomik bakış açılarını olumlu bir şekilde etkilemek de mümkün olabilmektedir.

Bu kuruluşların hemen hemen hepsinde ortak olarak tespit edilebilecek bazı temel özellikleri şu şekilde özetleyebiliriz.

- a.Kar gayeleri yoktur.
- b.Yardım prensibi ön plandadır.
- c.Daha önce hazırlanmış bulunan program veya proje finansmanı esastır.
- e.Uluslararası katılma ilkesi hakimdir.

Günümüzde faaliyet gösteren uluslararası finansman kuruluşlarından bir bölümünü iki ana grup içerisinde toplayabiliriz.

1. Kısa ve orta vadeli döviz kredisi verenler;
 - a.Uluslararası Para Fonu (IMF)
 - b.Avrupa Para Anlaşması (EMA)
11. Uzun vadeli yatırım kredisi verenler;
 - a.Dünya Bankası (IBRD)
 - b.İslam Kalkınma Bankası (IDB)
 - c.Asya ve Afrika Kalkınma Bankaları
 - d.Avrupa Yatırım Bankası (EIB)
 - e.Ortak Pazar Kalkınma Fonu
 - f.Avrupa Kömür Çelik Birliği

Ancak tekrar belirtilmesi gerekirse,yukarıda değinilen bu kuruluşlar, tarifleri gereği sadece fonksiyonel açıdan isimleri çok duyulan uluslararası finansman kurumlarından bir kısmıdır.Bunların içerisinde de ele alınacak olanlar sırasıyla Dünya Bankası,İslam Kalkınma Bankası ve Avrupa Yatırım Bankası ile bunların alt kuruluşları olacaklardır.

4.2. Dünya Bankası

4.2.1. Bankanın Kuruluşu ve Bankaya İlişkin Genel Bilgi

Temmuz 1944 yılında 44 ülke Amerika'nın New Hampshire kentine bağlı Bretton Woods kasabasında bir araya gelerek 11.Cihan Harbi sonrası Dünya ve özellikle yıkılan ve ekonomik yönden çöken Avrupa ülkelerinin durumunu görüşmek üzere bir konferans düzenlemişlerdir.İste bu toplantıların bir sonucu olarak Uluslararası Para Fonunun ve kısaca Dünya Bankası olarak bilinen Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD) nın temelleri atılmıştır.

Dünya Bankası, ilk olarak 1947 yılında 4 Avrupa ülkesinin imarı için 500 Milyon dolar kredi açmış ve daha sonra 1948 yılında Marshall Planının yürürlüğe girmesi ile ağırlığını, yıkılan ülkelerin yeniden imarı yerine onların daha ziyade ekonomik kalkınmalarına çevirmiştir.

Her ne kadar Rusya başlangıç konferansına katılıpta Banka'ya üye olmamış ise de, Sosyalist ülkelerin ve Doğu Avrupa ülkelerinin bazıları kurucu üye olarak faaliyette bulunmuşlardır. (Çekoslavakya, Yugoslavya, Polonya)

Banka'nın üyeliği için aynı zamanda IMF'e üye olmak gerekmektedir.

Uygulanan politika ve kalkınmakata olan ülkelerin ihtiyaçları dikkate alınarak, Dünya Bankası'nın bünyesinde değişik fonksiyonlara sahip olmak üzere 1956 yılında Uluslararası Finansman Kurumu (International Finance Corporation IFC) ve 1960 yılında da Uluslararası Kalkınma Birliği (International Development Association IDA) kurularak faaliyete geçirilmiştir.

Bunlardan IFC daha ziyade kalkınmakta olan ülkelere özel sektöre dönük ve bir yatırım finansman kuruluşu olarak, IDA ise Dünya Bankası ile aynı sektörlerde ancak Banka'nın kredi şartlarını taşıyamıyacak şekilde ekonomisi zayıf fakir ülkelere daha uzun vadeli ve çok düşük faizli krediler açarak faaliyet göstermektedirler.

Bir de, kuruluş açısından mali ve ekonomik herhangi bir statüsü bulunmakla beraber Banka ile üyeler ve diğer özel yabancı yatırım şirketleri arasında meydana gelebilecek bur uyuşmazlığın çözümünü amaçlayan Uluslararası yatırım uyuşmazlıklarının Çözüm Merkezi (International Center for the Settlement of Investment Dispute ICSID) bulunmaktadır.

Halihazırda 98 çeşitli ülkeden 3.500'nin üzerinde personelin görev aldığı Banka'nın kullanmış olduğu resmi toplantılarda ve ayrıca yayınlanan periodik döküman, rapor ve kitaplarda İspanyolca ve Fransızca kullanılmaktadır.

Banka'nın Paris'te, Londra'da, Tokyo ve N.York'ta şubeleri bulunmaktadır. Bunların içerisinde Paris en büyük şube olup ayrıca Afrika ve Asya'nın çeşitli ülkelerinde daimi ve geçici olarak büroları mevcuttur.

1972'de 117 olan Bankanın üye sayısı 1975'de 125'e ve Şubat 1982'de 142'ye yükselmiş bulunmaktadır. Türkiye Banka'ya 19 Şubat 1947 tarihinde 33'üncü üye olarak katılmıştır.

Banka, ülkelerin kalkınmalarını bir yandan uzun vadeli kredilerle desteklerken, diğer taraftan da kredi talep eden ülkelere, kaynaklarının daha ve -rimli bir şekilde işletilmesi, ileri yönetim usullerinin geliştirilmesi gibi konularda yardımcı olmaya çalışmaktadır. İlgili ülkenin uzun dönemdeki kalkınma planı ve politikalarının değerlendirilmesi, ülkenin kalkınması için önerilerde bulunulması, Dünya Bankasını sadece kredi veren geleneksel yatırım bankaları niteliğinden ayırmaktadır.

4.2.2. Bankanın Kullandığı Kaynaklar

Bankanın kullanmış bulunduğu fonlar başlıca üç temel kaynaktan gelip toplanmaktadır.

- a. Üye ülkelerin sermayeye olan iştirakleri;
- b. Ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarından sağlanan borçlar;
- c. Toplanan fonların işletilmesi sonucu elde edilen net gelirler.

Bankanın kuruluş sermayesi 10 Milyar dolar olarak tespit edilmiş ve her biri 100 bin dolar olan 100 hisseye bölünmüştür.

Üye ülkeler, taahhüt ettikleri sermayenin;

- yüzde 2'ni bankaya altın veya dolar olarak

-yüzde 18'ni ise ülkeler kendi milli paraları üzerinden ödemişlerdir.

Bakiye yüzde 80 Bankanın garanti sermayesini teşkil etmektedir. Bu miktar. Bankanın yapacağı borçlanmalara karşı üye ülkelerce verilmiş bir garanti olup ihtiyaç anında Bankaya ödeneceği üyelerce taahhüt edilmiştir.

Sermaye 1959'da 21 Milyar yükselmiştir. Bu işlem sırasında her üyeye kendi eski iştirak hissesini iki misline yükseltme hakkı tanınmıştır. Sermaye artırımındaki amaç, fonların fiilen arttırılmasından ziyade yüzde 80 oranındaki "Garanti Sermayesinin" arttırılmasıdır. Bu sebeble, sermayenin 21 Milyar dolara yükseltilmesi sırasında, sermayenin yüzde 2 ve 18'lik bölümlerinin gerekmedikçe üyelere istenmemesine karar verilmiştir.

Altın ve Amerikan doları üzerinden verilmiş olan yüzde 2'lik iştirak sermayesi, kredi olarak her zaman Banka tarafından serbestçe kullanılabilmektedir. Ancak milli para üzerinden ödenmiş bulunan yüzde 18'lik kısım ise sadece ilgili üye ülkenin rızası kullanılabilmektedir. Ödenmiş sermaye payları, ilgili ülkenin milli parasının paritesinde meydana gelecek değişikliklere karşı korunmuştur. Paranın değerinin düşürülmesi halinde (Devalüasyon) üye ülke tarafından Bankaya, para değerinin yükseltilmesi halinde ise (Revalüasyon) Banka tarafından üye ülkeye bu operasyona tekabül eden miktarda ödeme yapılması zorunludur.

Banka geniş çapta sermaye piyasalarından borçlanma imkanına sahiptir. Bu durum, Bankanın istenildiğinde üyeler tarafından ödeneceği taahhüt edilen yüzde 80 ödenmemiş sermaye payının garanti olarak kullanılmasından ileri gelmektedir. Banka tarafından bu pay (yüzde 80 ödenmemiş bölüm) ancak mevcut rezervlerin erimesi ve Banka'nın taahhütlerini yerine getiremez duruma düşmesi halinde talep olunabilmektedir.

Bankanın 30.6.1981 tarihi itibarıyla ulusal ve Uluslararası piyasalardan sağladığı borç miktarı toplam 27.8 Milyar doları bulmaktadır. Haziran 1981 tarihi itibarıyla Dünya Banka'sının (İssved Capital) kayıtlı sermayesi; herbiri 100.000 SDR (special drawing rights) özel çekme hakkına eşit değer taşıyan 318.221 hisse karşılığı 31.8 Milyar SDR'dir. Aynı tarihte (1) SDR 1.150 Amerikan dolarına eşit olduğunu dikkate alırsak Banka sermayesi 36.6 Milyar doları bulmaktadır. Bunun 3.1 Milyar SDR'si (3.6 Milyar dolar) ödenmiş olup 28.6 Milyar SDR (32.9 Milyar dolar) talep edildiğinde ödenmek üzere üye devletlerce taahhüt edilmiş bulunmaktadır.

Türkiye, Bankanın toplam sermayesi içerisinde 1.286 hisse karşılığı 128.6 Milyon SDR'ye sahiptir. Bunun karşılığı ise toplam 147.9 Milyon dolar olup bunun 14.7 Milyonu ödenmiş geri kalanı 132.2 Milyon doları ise Bankaca talep edildiğinde ödenmek üzere taahhüt edilmiş bulunmaktadır.

4.2.3. Bankanın Kredi Politikası

Banka genel olarak teknik, ekonomik ve mali yönden geçerli olan ve öncelikle ülkenin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunabilecek projelere kredi açmaktadır. Projenin Banka tarafından kabul edilmesini kolaylaştıran bir diğer husus da; gerek uygulama ve gerekse işletme döneminde proje yönetiminin rasyonel olmasıdır. Projenin alacağı krediyi geriye rahatlıkla ödeyebilecek rantabiliteye sahip bulunması ve alınan kredinin özellikle ülke ekonomisi açısından

yük olmaması gerekmektedir.

Kural olarak Dünya Bankası hem kamu ve hemde özel sektöre kredi açmaktadır. Ancak kredi bizzat hükümete verilmiyorsa kredinin verilmesinde hükümet garantisi aranmaktadır. Ayrıca Banka, ekonomisinin bütünü açısından gelişmesi zorunlu olan ve fakat teşebbüsün ilgi göstermediği alt yapı yatırımlarına ilişkin projelere öncelik tanımaktadır.

Kredi verilmesi kararlaştırılan ve programa alınan ülkeye ilişkin olarak yapılacak araştırma ve hazırlanacak rapor için misyon (Uzmanlar heyeti) gönderilmektedir. Bu heyet tarafından o ülkenin, ekonomik politikasını, hükümetin mali ve yatırım politikasını ,plan hedefleri ve uygulama sonuçlarını, kamu kesimi harcamalarını, dış yardım, dış ticarete ilişkin sorunları içeren bir değerlendirme raporu hazırlanarak gerektiğinde önerileride kapsayacak şekilde, Bankanın üst yö- , netimi verilmektedir.

Yoğun ve ciddi bir araştırma neticesinde projenin etraflıca değerlendirilmesinden sonra kredinin verilmesi konusunda Banka tatmin olduğu takdirde, ilgili ülke ile finansman şartlarının münakaşasına geçilmektedir.

Kredi andlaşmasının imzalanmasından sonra da projenin uygulanması ile ilgili bilgi ve raporları Banka muntazam olarak istemektedir. Yatırımın durumu, kredinin amacına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığı ve raporların doğruluğu Banka personelinin yatırım mahalline periodik olarak yaptığı ziyaretlerle ayrıca pekiştirilmektedir.

Banka kredileri projenin yalnızca dış finansmanının sağlanmasına yöneliktir. Projenin milli para ile karşılanacak kısmı ilgili ülke tarafından temin dlenmektedir. Andlaşma ülkelerine göre Banka bağlı kredi vermektedir. Borç alan ülke sağladığı krediyi istediği bir ülkenin piyasasında kullanabilmektedir.

4.2.4. Bankanın Kredi Şartları

Alınan kredinin faiz oranı, Banka yönetim kurulunun onayı ile tespit edilmektedir. Banka açılan kredinin faiz oranını, kendi borçlarına ödeyeceği faiz oranına göre tesbit etmektedir.

Faiz nispetinin tesbitinde Banka gelirlerinin genel durumu dikkate alınmaktadır. Faiz oranı, 1957 den beri, bütün krediler için sabit tutulmaktadır. Yani ülkenin durumu, proje ve projenin ilgili olduğu sektörler dikkate alınarak kredi faiz oranlarında herhangi bir farklılığa gidilmemektedir.

Kredinin itfa süresi, projenin niteliğine ve süresine göre ayarlanmaktadır. Banka sadece kullanılan kredi bölümlerine faiz tahakkuk ettirmekte ancak kredi tutarının çekilmemiş ana parası üzerinden yüzde 1'in 3/4 ü nispetinde taahhüt talep etmektedir.

Açılan krediler genellikle döviz olarak ödenmektedir. Dövizin cinsi, krediyi talep edenin, yatırım projesinin uygulaması için lüzum gösterdiği döviz cinsidir. Kredilerin Bankaya geri dönüşü de aynı cins dövizle olmaktadır.

Banka normal olarak orta ve uzun vadeli kredi temin etmektedir. Kredilerin hemen hemen tamamı ödemesiz geçecek bir dönemi de kapsamaktadır. Vadenin ve ödemesiz geçecek dönemin tesbitinde, projenin mahiyeti ile krediyi talep eden ülkenin ödemeler dengesi dikkate alınmaktadır.

4.2.5 Teknik Yardımlar

Dünya Bankası tarafından üye ülkelere yapılan teknik yardımlar, Banka faaliyetinin önemli bir bölümü teşkil etmektedir. Banka, teknik yardım çalışmalarının büyük bir bölümü, finansman faaliyetleriyle iç içe bir şekilde yürütmektedir.

Bankanın vermiş bulunduğu teknik hizmetler arasında, ekonomik durumun analizi, kalkınma politikasının tespiti, kalkınmayı destekleyici kuruluşların tesis ve işletilmesinde yol gösterme, genel kalkınma projelerinin hazırlanması, bölgesel ve sektörel kalkınma projelerinin düzenlenmesi, seçimi ve denetimi gibi hizmetler sayılabilir.

4.2.6. Yönetim

Kuruluş andlaşmasına göre Dünya Bankası üç organa sahiptir.

a. Governörler Meclisi (Board Governors)

Bankanın tüm yetkilerinin toplanmış olduğu bir organdır. Üye ülkeler tarafından tayin edilen guvernörler bu ülkelerin maliye bakanları veya merkez bankası başkanları yada bu düzeydeki herhangi bir memurudur.

Aksine hüküm bulunmadığı sürece Governörler meclisi basit çoğunlukla kararalmaktadır.Tayin edilen her guvernör oylama sırasında 250 temel oya,ayrıca üye ülke tarafından taahhüt edilmiş her 100 bin dolar sermaye karşılığında ilave bir oya sahiptir.

Sermayinin arttırılması,diğer uluslararası kuruluşlar ile işbirliği yapılması, yeni bir üyenin alınması genel politikanın tayini,gerekliyse statü değişikliğinin yapılması gibi konularda kararlar mutlak Mecliste karara bağlanmaktadır.

Meclis toplantılarını yıllık olarak yapmakta, bu toplantılar genellikle IMF toplantılarına denk getirilmekte böylece üye ülkeler hem IMF için ve hemde Dünya Bankası için aynı kişiyi guvernör olarak görevlendirebilmektedir.

b.Direktörlük (Executive Directors)

(Beşi) Dünya Bankasının sermayesine en fazla iştirakte bulunan (Beş) üye ülke tarafından tayin edilmiş,(Onbeşi)ise kalan diğer ülkelerce müştereken iki yıl için seçilmiş olan ve toplam (20) üyeden oluşan direktörlük kademesi,Bankanın işlemlerinden ve yönetiminden doğrudan sorumlu olan organdır.

Her direktör kendisine bir yardımcı seçer,bu yardımcı direktörün bulunmadığı zaman,oturumlarda ve oylamalarda direktörü temsil eder.

Tayinle gelen her üye temsil ettiği ülkeye ait oya,seçimle gelen her üye ise kendisini seçen ülkelerin oylarına sahiptir ve bu oylarını topluca kullanmak zorundadır.

Bankanın başkanı aynı zamanda direktörlüğünde başkanıdır.Ancak oy hakkı bulunmamaktadır.Sadece oyların eşit olması halinde oy kullanabilmektedir.

c.Başkan (President)

Yeteri kadar yardımcısı bulunan başkan direktörlük tarafından seçilmektedir.Bankanın genel yönetiminden sorumlu olup, Dünya Bankasında görevli memurların Bankaya tayin ve çıkarılma işlemleri de dahil olmak üzere Banka personelinin birinci derece amiri ve sorumlusudur.

4.3. Uluslararası Kalkınma Birliği (International Development Association-IDA)

Uluslararası finansman sahasında Dünya Bankasının faaliyet gösteren yan kuruluşlarından biridir.Banka'nın kredi uygulamasının; faiz haddi, ödeme süresi ve diğer şartları bakımından az gelişmiş ülke ihtiyaçlarına uygun düşmemesi karşısında,bu konularda az gelişmiş ekonomilerin özel sorunlarına daha anlayışlı davranabilecek yeni bir kuruluşa ihtiyaç duyulmuş ve 1960 yılında IDA kurularak faaliyete geçirilmiştir.

Belirli bir süre zarfında bazı az gelişmiş ülkelerin uluslararası mali kuruluşlardan normal şartlar altında daha fazla kredi almalarına imkan olmadığı anlaşılmıştır.Kaldı ki bu ülkelerin ellerinde gerek kendi ekonomik kalkınmaları bakımından ve gerekse dünya ekonomisi açısından büyük önemi bulunan bir çok yatırım projeleri bulunmakta idi. İşte bu durumda olan ve adam başına milli gelirleri çok düşük 300 doların altındaki ülkelerin projelerine diğer uluslararası Kuruluşların kredi şartları ile kıyaslandığında adeta hibe tarzında verilen kredileri anımsatan bir finansman yardımının yapılması amacıyla 24.Eylül 1960 tarihinde imzalanan bir andlaşmayla İDA kurulmuştur.

Kurulmasını takiben iki yıl içinde Birliğe üye ülke sayısı 62'ye ulaşmış ve 1980 yılı sonunda bu rakam 125'e çıkmış bulunmaktadır.

Birliğe üye olabilmek için Dünya Banka'sına üye olma önşartı vardır.IDA'nın kuruluş sözleşmesinde üye ülkeler iki ana gruba ayrılmış durumdadırlar.

- Ekonomileri az gelişmiş ülkeler ve
- Ekonomileri gelişmiş ülkeler.

Bu iki grup üyenin birlik sermayesine iştirak şekilleri de birbirinden farklıdır.

IDA hukuken bağımsız olmasına rağmen yönetimin Dünya Bankası ile sıkı ilişkileri vardır.Buna karşılık Birliğin Dünya Bankası ile hiçbir mali ilişkisi mevcut değildir.Böyle olmasına rağmen IDA,Banka ile birlikte hareket etmekte hatta projelerin finansmanına birlikte katılmaktadırlar.Birlik, Banka'dan kredi alamadığı gibi kredide açmamaktadır.

4.3.1.Bankanın Görevleri

IDA'nın amacı, ekonomik kalkınmayı ve verimliliğin arttırılmasını teşvik suretiyle az gelişmiş ülkelerin hayat standartlarının yükseltilmesine yardımcı olmaktır.Yukarıda da değinildiği gibi birliğin yardımları,fert başına milli geliri

çok düşük olup dış finansman ihtiyacını normal kaynaklardan sağlayamayan ülkelere yönelmiştir. Bu tip finansman yardımları ve açtığı kredilerle IDA, Dünya Bankasının kalkınma politikasını ve kuruluş amacını desteklemekte ve tamamlamaktadır.

4.3.2 Bankanın Kullandığı Kaynaklar

Birliğin fon kaynakları esas itibariyle, üyelerin iştirakleri ve gelişmiş ülkeler grubunda yeralan (21) ülkenin Birliğe yaptıkları ek yardımlar ve nihayet Bankanın bilonço gelirlerinden yapılan transferlerden oluşmaktadır.

Birliğin normal finansman kaynaklarına ilave olarak tahvil ihracı veya kredi alma imkanları bulunmadığından, kaynakların büyük bir bölümü "katılma" yöntemi ile oluşturulmaktadır. Çünkü IDA'nın açtığı kredilerin şartları, ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarının olanaklarından yararlanma yollarını kesinlikle kapamaktadır.

Üyelerle yapılan anlaşma sonucu "katılma" yöntemi birbirinden ayrı üç şekilde gerçekleştirilmektedir

a. İlk Katılma

Bir devletin birliğe üye olduğu anda ödediği meblağdır ve önceden tespit edilmiştir. Bu miktar her üye için, bu ülkenin Dünya Bankasına taahhüt etmiş olduğu sermaye oranına göre hesaplanmaktadır.

İlk katılma payları birliğe yıllık taksitler halinde ve (5) yılda ödenmektedir. Miktarın yüzde 10'u altın veya serbest Konvertibil para ile kalan yüzde 90'ı birinci bölümde yeralan üye (21) devlet için serbest Konvertibil para ile ödenmiştir. 11. Grup üye ülkeler ise ilk katılma paylarının yüzde 90'nını kendi milli paraları ile ödemişlerdir. Bu milli paraların kullanılması üye ülkenin tasvibi ile olmaktadır. Sermayenin milli paralar ile ödenmiş kısmı, bir parite değişikliğine karşı korunmuştur. Paritenin düşürülmesi halinde ilgili üye devlet ilave ödemedi, paritenin yükseltilmesi halinde ise birlik geri ödemedi bulunmaktadır.

b. İlave Katılma

Katılma payının yükseltilmesidir. Birlik kaynakların yeterli miktarda

olup olmadığını zaman zaman kontrol etmekte, kaynakların azaldığı tesbit edildiği takdirde ilave katılmalara karar verilmektedir. Her üye, IDA tarafından tesbit edilen şartlar dahilinde ilave katılmalarda bulunabilmektedir. Ancak bu ilave katılmalar üye ülkenin oy hakkını değiştirmemektedir. Ayrıca gene anlaşma hükmüne göre üye ülkeler ilave katılmaya zorlanamazlar.

c. Tamamlayıcı Katılma

Üye ülkelere ait milli paralar ile yapılmaktadır. Bunun için gerekli ve geçerli şartlar birlik ile tamamlayıcı katılma isteğinde bulunan ülke arasında yapılacak müzakereler sonunda tesbit edilmektedir.

4.3.3. Yönetim

Uluslararası Kalkınma Birliğinin organizasyon yönünden yapısı Dünya Bankasına benzemektedir. Güvenörler Meclisinin üyeleri, direktörlük ve yardımcıları aynı Dünya Bankasında olduğu gibidir. Bütün yetkiler Güvenörler meclisinde toplanmıştır ve burada da bu yetkiler gerektiğinde direktörlüğe devredilebilmektedir. Direktörlüğün en önde gelen fonksiyonu, kredi talepleri hakkında karar vermektir.

IFC'den farklı olarak IDA'nın kendi başkanı ve kendi personeli yoktur. IBCD'nin başkanı birliğin başkanlık sorumluluğunu yüklenmekte personelide birliğin personeli olarak görev yapmaktadırlar. Ancak gerekli görüldüğü takdirde IBA'nın kendi personelini temin etmesi mümkündür.

Türkiye'nin IDA'nın katılma payı 30.06.1981 tarihi itibarı ile (sermaye hissesi) 6 milyon 086 bin özel çekme hakları karşılığı 7 milyon 034 bin US dolarıdır.

Yönetimde, birinci gruba dahil (21) gelişmiş ülke toplam 3.603.107 oy sayısının % 63,5 olan 2.289.195'ine sahiptirler. Türkiye'nde içinde bulunduğu ikinci gruba dahil 104 ülke toplam oyun % 36.5 i olan 1.313.912 oya sahiptir.

4.3.4. Bankanın Verdiği Krediler ve Şartları

Normal şartlarda özel kaynaklardan kredi temin edilemeyeceği ve Dünya Bankasının açtığı kredilerden de istifade edemeyeceği kesin olarak anlaşılan projeleri IDA ele almakta ve kredi açmaktadır. Birlik kalkınmada önceliği bulunan altyapı, endüstri, tarım ve eğitim alanlarındaki önemli projelerle ilgilenmektedir.

IDA, Dünya Bankası gibi sadece özel ve resmi kuruluşlara, üye ülkelere kredi açmakla kalmamakta, ayrıca bölgesel kuruluşlara veya diğer uluslararası kuruluşlara da kredi vermektedir.

Krediyi talep eden Devlet değilse bu takdirde Dünya Bankası gibi, gerekli görüldüğünde Devletin garantisini yada bir başka garanti talep etmektedir.

Açılan kredinin şartları diğer normal projenin şartlarına göre çok yumuşaktır. Faiz çok düşük geri ödeme şartları çok müsaittir. Örneğin ödemesiz geçen sürenin uzatılması ve kredinin geriye ödenmesinde kısmen veya tamamen döviz yerine ülkenin milli parasının kullanılması gibi.

Açılacak kredilerin önceden, genel prensiplerin dışında şartları belli değildir. Krediyi kullanan üye ülkenin ekonomik durumu, projenin niteliği gibi konular dikkate alınarak kredi şartlarının saptanmasında IDA yönetimi tam bir serbestliğe sahiptir. Hatta, şartlar gerektiği takdirde yönetim kredi şartlarını sonrada dahi değiştirebilmektedir. Bu değişiklik çoğu kez kredi şartlarının yumuşatılıp üye ülke açısından daha mütaait hale getirilmesi yönünde olmaktadır.

IDA kredilerinin vadesi (50) yıl olup herhangi bir faiz sözkonusu değildir. Ancak kredinin kullanılmaya başlamasından (10) yıl sonra yüzde 1, son (30) yılda ise her yıl yüzde 3 geri ödenmektedir. Sadece yüzde 1 in 3/4 ü nispetinde servis masrafları alınmakta ve Dünya Bankasının hemen hemen açmış olduğu bütün projelerde sözkonusu olan "taahhüt ücreti" bu kredilerde bulunmamaktadır.

30 Haziran 1985 tarihi itibari ile IDA kümülatif olarak 1079 adet kredi işlemini sonuçlandırarak 24 milyarın üzerinde kredi açmış bulunmaktadır. Bu kredilerden,

- Tarım ve kırsal kalkınma	9.milyar dolar
- Ulaştırma	3.4 milyar dolar
- Enerji	2.7 milyar dolar
- Eğitim	1.5 milyar dolar

sektörlerini ilişkin projeler başta gelmektedir.

4.4. Uluslararası Finansman Kurumu (International Finance Corporation-IFC)

Uluslararası finansman birliği (IFC)1956 yılında kalkınmakta olan ülkelerde uygulamaya konulan özel sektör projelerinin finansmanına yardımcı olmak üzere Dünya Bankasının bir kolu olarak kurulmuştur.IFC'nin sermayesi ise 119 üye ülke tarafından sağlanmış bulunmaktadır.Dünya Bankasına üye olan bütün ülkeler bu birliğin üyesi olabilmektedir.

IFC'nin toplan aktiflerinin (Total assets) değeri 1.Milyar doların üzerinde olup üye ülkelerce taahhüt edilen sermayesi (Authorized Capital) ise 650 milyon doları bulmaktadır.

Kurumun finansman olan aklarından , bütünüyle özel, yarı kamu veya tamamen kamu iştiraki bulunan kuruluşlar özel sektör yatırımlarına yardımcı olma ve finanse etmek şartıyla yararlanabilmektedir.

Biraz aşağıda tekrar değinileceği gibi IFC aynı zamanda sermayeye iştirak etmek suretiyle (Equity Investment) yatırım yapabileceği gibi doğrudan doğruya boğandırmak suretiyle de kredi verebilmektedir.Kurum bu ilişkilerinde devlet garantisi aramayan tek uluslararası kuruluş olma özelliğine sahiptir.

4.4.1. Kurumun Amaçları

IFC'nin amaçlarını kısaca şu şekilde özetleyebiliriz.

a.Ülkenin kalkınmasında etkin bir rol oynaması söz konusu olabilecek özel sektör yatırımları için hükümet garantisi aranmaksızın kredi vermek; veya projeleri finanse etmek;

b.Yerli ve yabancı sermayenin, ülke kalkınmasına dönük yatırımlarda, sağlanmasına ve bu kaynağın en iyi bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunmak; yatırım sahaları açmak,özellikle yabancı sermayeyi çekmek;

c.Üye ülkelerde sermaye piyasalarının kuruluşlarını teşvik ederek sermaye birikimini hızlandırmak;

IFC sadece özel teşebbüse açılan kredilerde, Dünya Bankasındaki uygulamanın aksine,özel teşebbüsün cesaretini kırdığı gerekçesiyle, hükümet garantisi aramamaktadır.Alınan krediler üye ülkelerden yapılacak ithalat ve teknik hizmetler karşılığı kullanılabilir.

Kurumun önemli fonksiyonlardan biri de güvenilir bir sermaye piyasası ile bu piyasa da yer alacak aracı finansman kuruluşlarının gelişmesine ve kalkınmasına yardımcı olmaktır.

4.4.2. IFC'nin Faaliyetleri

Günümüzün gelişen ekonomik, sosyal ve politik şartları gereği, Kurum; kalkınmakta olan ülkelerin değişen ihtiyaçlarını gözönünde bulundurarak, yatırım hacminde kullandığı teknik yardımın şeklinde, geniş ölçüde değişikliklere gitmiştir.

IFS son 25 yıl içerisinde (Haziran 1981 itibariyle) 78 ülkenin 588 adet projesini kabul etmiştir. Bu projelerin toplam maliyetleri 18.5 Milyar dolar olup bunun 4.1 Milyar dolarlık bölümü kurum tarafından finanse edilmiştir.

IFC ile Dünya Bankası arasında mevcut anlaşma metninde 1966 tarihinde yapılan bir değişiklik ile kurum Dünya Bankasından borçlanma yetkisine kavuşmuş olduğundan kullanabileceği finansman kaynakları, bu tarihten itibaren daha da güçlenmiştir. Örneğin 123.Milyon dolar olan yatırabilir kaynağı aynı yıl 615 milyon dolara çıkmıştır. Kurum bu anlaşma metniyle , mevcut sermaye ve gelirler toplamının dört misli Dünya Bankasına borçlanabildiğinden günümüzde önemi ve gücü daha da artmış bulunmaktadır.

Kurumun faaliyetlerine ilişkin özet bilgiler ilişik tabloda gösterilmiş bulunmaktadır.

IFC, gelişmekte olan ülkelerdeki kalkınmayı finanse eden her çeşit finansman kuruluşlarını desteklemektedir. İlk etapta bu tür finansman müesseselerinin kurulmasında yardımcı olmakta (sermayeye iştirak şekliyle) daha sonradan bu kuruluşların faaliyetlerini ulusal ve uluslararası piyasalarda desteklemektedir. Atıl fonların yatırımlara kanalize edilmesinde önemli rol oynayan sermaye piyasasının bu aracı kuruluşları ile daha etkin bir işbirliğinin sağlanması için IFC'nin bünyesinde 1962 yılında DCF (Development of Financial Corporations) adıyla bir bölüm kurulmuştur. Bölümün kurulmasını takip eden ilk 6 yılda IFC 560 Milyon dolar karşılığı 15 ülkede 18 finansman kuruluşunun faaliyetine ve yatırımına ortak olmuş ve teknik yardım sağlamış bulunmaktadır. Bu nedenledir ki kurum daha ziyade bir kredi kuruluşu olmaktan çok bir yatırım kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kurum, ilk yıllarda proje değerlendirme çalışmalarında sadece mali rantabiliteyi ön plana almış olmakla beraber son yıllarda ekonomik değerlendirme tekniklerini de dikkate almaya ve kullanmaya başlamıştır.

Bu sebeble IFC'nin kredi açacağı projelerde hem mali ve hem de ekonomik geçerliliğinin olması gerektiği unutulmamalıdır.

4.4.3. Kaynaklar ve Kredi Şartları

Kurumun taahhüt edilen sermayesi Güvenörler meclisine 1977 tarihinde her biri 1000 dolardan tamamı 650.000 hisse olmak üzere toplam 650 Milyon dolara çıkarılmış bulunmaktadır.

30.Haziran.1981 itibariyle 119 ülke tarafından taahhüt edilen sermayenin 392.1 Milyon doları ödenmiş bulunmaktadır.

Türkiye'nin ödenmiş sermaye içerisindeki payı 2.028 bin doları bulmaktadır.

Bunun dışında kurum, yeni finansman kaynakları bulabilmek için sermaye piyasalarından borçlanmaya gitmet hatta elinde bulundurduğu özel teşebbüse ait hisse senetlerini satışa çıkarmak imkanına dahi sahiptir. Bu son halde Kurum hisse senetlerinin cazibesini arttırıp satışını kolaylaştırmak amacı ile, hisse senetlerine garanti verebilmektedir.

Haziran 1981 itibariyle Kurumun borçlanmak suretiyle toplam kaynakları 563.2 Milyon dolardır. Bu kaynağın 528.2 Milyonu Dünya Bankası kaynaklarından 35.Milyon doları ise çeşitli faiz ve vadeler içerisinde gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

Kurumun açtığı kredilerin vadeleri 12 ile 15 yıl arasında değişmektedir. Geriye ödeme genellikle Amerikan doları ile yapılmaktadır. Ancak diğer cins paralarla ödeme yolu kesin olarak kapatılmış değildir. Üdemesiz dvnemi takibeden borçlar altışar aylık taksitler şeklinde ödenmekte ve %1 oranında taahhüt Komisyonu alınmaktadır.

IFC; gelişmekte olan ülkelerdeki sermaye açığını kapatmaya yönelik ve ekonomik önceliği olan projelerin gerçekleştirilmelerini sağlamak amacıyla ülkenin ve bölgenin özelliklerine öncelik vererek, borcun vadesi ile borcun miktarı arasındaki

ilişki için önceden kriter tespit etmemektedir. Kurum doğrudan özel kuruluşları⁻³³⁻ finanse etmek yanında milli kalkınma bankaları gibi diğer yatırım ve finansman kuruluşlarının sermayelerine iştirak ederek faaliyet sahasını genişletmek imkanına da sahip bulunmaktadır.

4.4.4. Organizasyon

Dünya Bankası'nın yönetim organları aynı zamanda IFC'nin yönetim organıdır. Ancak Kurumun Banka'dan ayrı olarak kendisinin yönetim altı uzman personeli bulunmaktadır. Diğer bir farkta Dünya Bankası'nda Başkanın direktörlüğün oturumlarına katılmasına karşın Kurumda katılamamasıdır.

Güvernörler meclisi ile direktörlükteki oylamalarda her üye ülke 250 temel oya ve her bin dolar taahhüt edilmiş sermaye payı için ilave bir oya sahiptir.

IBRD ve IDA'NIN
FAALİYETLERİNE İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

(Milyon U.S.Dolar)

<u>DÜNYA BANKASI</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>
Taahhüt edilen Toplam Krediler	6.098	6.989	7.644	8.809
Yapılan Üdemeler	2.787	3.602	4.363	5.063
Toplam Gelirler	1.947	2.425	2.800	2.999
Net Gelirler	238	407	588	610
Toplam Rezervler	2.245	2.498	2.893	2.859
Tayıtlı Sermaye	33.045	37.429	39.959	36.614
Kabul Edilen Proje Sayısı	137	142	144	140
Ülke Sayısı	46	44	48	50
Bankaya Üye Ülkelerin Sayısı	132	134	135	139
Personel Sayısı	2.290	2.382	2.474	2.552
<u>IDA</u>				
Açılan Krediler	2.313	3.022	3.838	3.482
Yapılan Üdemeler	1.062	1.222	1.411	1.878
Kullanılabilir Kaynaklar (Kümülatif)	18.062	19.661	20.773	22.331
Kabul Edilen Proje Sayısı	99	105	103	106
Kredi Açılan Ülke Sayısı	42	43	40	40
Üye Ülke Sayısı	120	121	121	125

Kaynak ; IBRD, 1981 Yılı Faaliyet Raporu.

**IFC'NİN FAALİYETLERİNE
İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER**

-35-

<u>KURUMUN FAALİYETLERİ</u>	<u>1978</u>	<u>1979</u>	<u>1980</u>	<u>1981</u>
A. YATIRIMLAR				
- Proje Sayısı	41	48	55	56 (588)
- Ülke Sayısı	31	33	30	34
- Tutarı	338	425	681	811 (4.063)
- Toplam Proje Maliyeti	1.872	1.714	2.377	3.340 (18.493)
B. KAYNAKLAR VE GELİRLER				
- Borçlanma (Kümülatif)	462	455	438	509
- Ödenmiş Sermaye	144	229	307	392
- Gelirler (Kümülatif)	100	119	140	159

KAYNAK: IFC, 1981 Yılı
Faaliyet Raporu

4.5.İslam Kalkınma Bankası (İslamic Development Bank)

4.5.1. Banka ve Kuruluş Amacı

İslam Kalkınma Bankası (Islamic Development Bank), İslam Konferansı üyesi 22 İslam ülkesinin iştiraki ile üye ülkelerin ekonomik-Sosyal kalkınmalarına ve milli gelir düzeylerinin yükseltilmesine yardımda bulunmak amacıyla 20 Ekim 1975 tarihinde uluslararası bir finans örgütü olarak kurulmuştur.

Banka,İkinci Dünya Savaşından sonra oluşan uluslararası ekonomik düzenin, İslam Konferansına üye ülkelerin,işbirliği ve dayanışma isteklerinin bir sonucu olarak faaliyete başlamıştır.

İslam Kalkınma Bankasına üye ülkelerin sayısı bugün 42'ye ulaşmış olup,bunun 17'sini Birleşmiş Milletler kaynaklarına göre en az gelişmiş ülkeler, 9'unu sermaye fazlasına sahip OPEC ülkeleri, geriye kalan 16'sını ise orta gelir düzeyine sahip ülkeler teşkil etmektedir.

Finansman işlemlerine 1976 yılında başlayan İKB, geçtiğimiz 6 yıl içinde İslam Dünyasının yeni gerekleri ve kalkınmaya yönelik çabalarının desteklenmesinde etkin bir rol oynamıştır. Banka,amaçlarını gerçekleştirirken, İslam felsefesinin dayanışma ve yardımlaşmaya yönelik prensiplerine paralel bir yol izlemektedir.

4.5.2. Diğer finansman Kuruluşları ile İşbirliği

Banka,İslam Ülkeleri arasındaki işbirliğini gerçekleştirme ve ekonomik bağları güçlendirme amacına yönelik faaliyetlerini yürütürken, banka üyesi ülkelerin finansman kuruluşları ve bölgesel finansman örgütleri ile de ilişkilerini geliştirmiştir.Bu çerçevede Abu Dhabi Fonu , Arap-Afrika İktisadi Kalkınma Bankası; Ekonomik ve sosyal Kalkınma için Arap Fonu; Arap Para Fonu; Libya Arap Bankası; OPEC Fonu ve Suudi Fon gibi Arap Banka ve Kalkınma fonları ile gerekli koordinasyonun sağlanmasına önem vermektedir.

Bunun yanı sıra, İKB, orta ve küçük çaplı projelerin teşviki için üye ülkelerdeki muhtelif milli kalkınma ve kuruluşları ile de mevcut ilişkilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmaktadır.

4.5.3. Banka Sermayesi ve Hesap Birimi

İslam Dinarı olan Banka'nın hesap birimi, Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun Özel Çekme Hakkı'na (SDR) eşittir.

1 Ocak 1981 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere, Banka Hesap Birimi (İslam Dinarı) için oluşturulan sepet içinde Suudi Riyali ve Kuveyt Dinarı'nın yanı sıra ABD Doları, Alman Markı, Sterling, Fransız Frangı ve Japon Yeni'ne de verilmesi kararlaştırılmıştır.

İslam Kalkınma Bankası'nın tescil edilmiş sermayesi 2 Milyar İslam Dinarı (yaklaşık 2.2 milyar ABD Doları) dır. Üye ülkelerce taahhüt edilmiş sermayeyi teşkil eden 793 Milyon İslam Dinarı ise 1981 Mali Yılı sonu itibariyle 1820,17 Milyon İslam Dinarı'na yükselmiştir.

Banka üyeleri arasında en yüksek sermaye payları; sırasıyla, Suudi Arabistan Krallığı, Libya-Arap Sosyalist Halk Cemahiriyesi, Birleşik Arap Emirlikleri ve Kuveyt'e aittir.

4.5.4. Banka Organları

Merkezi Cidde'de bulunan İslam Kalkınma Bankası'nın üç ayrı organı bulunmakta

- a. Governörler Kurulu
- b. İcra Direktörleri Kurulu
- c. Başkan

a. Governörler Kurulu

İslam Kalkınma Bankası'na üye her ülke, Governörler Kurulu'na bir Governör ve yedeğini atama hakkına sahiptir.

Her yıllık toplantıda Governörlerden biri dönem başkanı olarak seçilmekte ve müteakip yıllık toplantı sonuna kadar bu görevde kalmaktadır.

Banka'nın tüm yetkilerinin toplandığı Governörler Kurulu, bazı istisnalar dışında, bu yetkilerini icra direktörleri Kuruluna devredebilmektedir.

Yeni üyelerin kabulü; üyeliğe son verilmesi, sermaye arttırımı ve başkanın seçilmesi gibi görevleri bulunan Governörler Kurulu, yıllık olağan toplantıları dışında 1/3 oy çoğunluğu ile icra direktörleri Kurulu tarafından olağan üstü toplantıya da çağırılabilirler.

b. İcra Direktörleri Kurulu:

İcra Direktörleri Kurulu Governörler Kurulu üyesi olmayan 10 Banka üyesinin temsilcilerinden oluşmakta ve icra Direktörleri, gereğinde yeniden seçilebilmek üzere üç yıl süre ile bu göreve getirilmektedirler.

İcra Direktörleri Kurulu finansman işlemlerinde kapsamak üzere Banka'nın tüm genel işlemlerinin ve Governörler Kurulunca kararlaştırılan diğer işlemlerin yürütülmesinden sorumlu bulunmaktadır.

Sadece 1981 yılı içinde altı kez toplanan İcra Direktörleri Kurulu'nun idari, mali ve işlemler komiteleri olmak üzere üç alt komitesi vardır.

c. Başkan:

Governörler Kurulu'nun en az 2/3 oy çoğunluğu ile seçilen İKB Başkanı, bu süre zarfında Banka nezdinde guvernör ve İcra Direktörlüğü görevlerini üstlenememektedir.

Başkan, 5 yıllık bir süre için bu görev getirilmekte ve gereğinde yeniden seçilebilmektedir. İKB Başkanı, İcra Direktörleri Kurulu Toplantılarında oturum başkanı olarak görev almakla birlikte, oy kullanmamakta, ancak yarıyarıya karar alındığı takdirde Başkan'ın oyuna başvurulmaktadır.

Başkanlığa 1975 yılında seçilen Suudu Arabistan Krallığı Eğitim Bakanlığı Müsteşarı Dr. Ahmad Mohamed Ali ise, 5 yıllık görev süresinin dolmasına rağmen yeniden İKB Başkanlığına seçilmiş bulunmaktadır.

Bugün İslam Kalkınma Bankasında görevli olarak çalışan elemanların sayısı, 63'ü profesyonel olmak üzere, 274'e ulaşmış bulunmaktadır. Bunun yanı sıra banka, üye ülkelerden ilave personel temin etmek üzere çalışmalarını sürdürmektedir.

4.5.5. İslam Kalkınma Bankasının Finansman Yöntemleri

İslam Kalkınma Bankası finansman için üye ülkelerce yapılan başvuruları, yatırım ve projelerin, fizibilite raporlarıyla birlikte teknik, ekonomik ve mali yönden kabul edilebilir nitelikte olması koşuluyla ciddi bir incelemeye tabi tutmaktadır.

Banka personeli tarafından gereğinde mahallinde,proje veya yatırım için uygulanan teknik işlerini takiben bir değerlendirme yapılarak, finansman konusunda gerekli kararın alınmasını temin için İcra Direktörleri Kurulunun kararına sunulmaktadır.

Banka,projelerin dış finansmanı için kredi sağlamakta; Kısmen de iç harcamaları finanse eilebilmektedir.Finanse edilen yatırım malları ve hizmetlerin tedarik kaynağı yönünden her hangi bir sınırlama sözkonusu olmamakla birlikte,Banka üyesi ülkelerden tedarik (Procurment) teşvik edilmektedir.

İKB finansman işlemlerini yürütürken sağladığı olanaklar için faiz ve taahhüt ücreti almamakla, ve finansman için aşağıda belirtilen yöntemlere başvurmaktadır.

- a. Dış Ticaret(İthalat) finansmanı,
- b. Sermayeye iştirak,
- c. Kiralama, satınalma
- d.Proje ve yatırımlarda kara iştirak
- e.Teknik yardım
- f.Kredi

Banka, yatırım projelerini,hisse payı satın almak suretiyle sermayeye iştirak veya kardan pay alarak finanse etme yoluna gitmektedir. Proje sağlandığı karın finansmanı katılma oranı arttıkça , Bankaya geri ödeme yapılmakta ve geri ödeme miktarı ile orantılı olarak Bankanın projeden aldığı kar payı azalmaktadır.

Kiralama işlemlerinde , sağlanan finansman olanağı için tesbit edilen vade süresince Banka'ya belirli bir faize tekabül eden oranda kira ödemekte ve ana para ödemesi tamamlanınca İKB mülkiyeti altında varsayılan yatırım malları,proje sahibi kuruluşa devredilmektedir.İslam Kalkınma Bankası bunun yanı sıra, üye ülkelerin kalkınma süreçleri içinde gerek duydukları hammadde ve yarı mamul hammaddelerin ithali için satın alma fiyatına belirli bir oranda marj (Mark-up) ilave ederek kısa vadeli finansman kolaylığı sağlamaktadır.

Yukarıda özetlenen finansman yöntemlerinin yanı sıra İKB, teknik yardım ve kredi sağlayarak karşılığında %2.5 -%3 oranında düşük bir servis ücreti (Service Fee) almaktadır. teknik yardımlar genellikle fizibilite çalışmaları için kredi veya hibe yada her ikisinin birleştirilmesi suretiyle verilmektedir.

Banka, sadece en az gelir düzeyine sahip üye ülkelerin kalkınmasına katkıda bulunabilmek amacıyla, büyük yararı görülen alt yapı projelerine düşük servis ücreti uzun vade ile kredi açmaktadır.

4.5.6. Finansman Faaliyetleri ve Yatırımlar

İslam Kalkınma Bankasının 1980 -1981 mali yılı içinde onayladığı 63 finansman işlemi ile 1976 -1981 yılları arasında onayladığı finansman işlemleri, toplam 1.Milyon 1.741.14 Milyon İslam Dinarı'na ulaşmıştır. Onaylanan finansman işlemlerine,kullanım oranı ise %66.7'dir

4.5.6.1. Proje Finansmanı

1976'dan 1981 sonuna kadar İKB toplam 95 adet projeyi finanse etmiştir.Bankanın sadece 1980-1981 mali yılında finanse ettiği proje sayısı 18 olarak gerçekleşmiştir.Finanse edilen projelerin sektörel dağılımı aşağıda bölüm 4'de ayrıca belirtilmiştir. Proje finansmanı, Bankanın faaliyet yöntemleri açısından aşağıda belirtildiği şekilde gerçekleşmiştir.

A)Sermaye iştiraki :

Banka sermaye iştiraki yolu ile finansman operasyonlarının $\frac{1}{38.1}$ kadarını oluşturan 42 adet projeyi toplam İD. 209.750.000.- ile finanse etmiştir.

B) Kredi:

Kuruluşundan bu yana, toplam finansmanın %38.3'ünü oluşturan 38 adet proje için 210.910.000.- İD. tutarında kredi sağlanmıştır.

C) Kiralama-satın alma:

İKB'nin 1976 - 1981 arasında kiralama-satın alma yöntemi ile finanse ettiği 14 adet proje toplam içinde %20.3 payla 111.980.000.- İD.değerindedir.

D)Kar'a İştirak

Banka, kara iştirak yöntemi ile 4.270.000.- İD.sağlayarak, sadece birtek projenin finansmanına katılmıştır.

4.5.6.2. Dış Ticaret Finansmanı İşlemleri

İKB'nin ithalat finansmanı işlemleri 1977 yılında, proje finansmanı için acilen gerek duyulmayan Banka fonlarının kullanılmasını teminen başlatılmıştır.

İthalat finansmanı, üye ülkelerin kalkınma süreçleri içinde gerek duydukları sınai hammadde ve yarı mamül maddelerin finansmanında kullanılmak üzere sağlanan kısa vadeli kredi imkanıdır. Banka, 1977 yılından bu yana, toplam 1.190.46 Milyon İslam Dinarı tutarında 114 dış ticaret işlemini finanse etmiştir. Dış ticaret finansmanı, Bankanın toplam finansman işlemleri içinde %68'lik bir paya sahip bulunmaktadır.

1977'den bu yana onaylanan 114 işlemin 88'i(%77.7) Banka üyesi ülkeler arasında gerçekleşmiştir. Bu yöntem ile ithali finanse edilen sınai hammadde ve ara malları, ham petrol, petrol ürünleri, üre, gübre, çimento, klinker, pamuk, pamuk ipliği, jüt, nebati yağ'dır.

Banka, 1977 yılında sadece 5 dış ticaret işlemini finanse etmişken, 1981'de bu sayı 34'e ulaşmıştır.

4.5.6.3. Teknik Yardım

1976 -1981 yılları arasında İslam Kalkınma Bankası Operasyonlarının %2.5'i kadarını oluşturan 26 adet küçük etüd proje veya fizibilite çalışmasına 13.770.000 İslam Dinarı ile katılmıştır.

4.5.6.4. Bankanın Finansman İşlemlerinin Sektörel Dağılımı

Bankanın proje finansmanı, 1976-1981 yılları arasında, tarım sektörüne 79.15 Milyon İslam Dinarı (%14.4) sanayi ve madenciliğe 240.42 Milyon İslam Dinarı (%14,4) sanayi ve madenciliğe 240.42 Milyon İslam Dinarı (%43.7) Ulaştırma ve Haberleşme 138.02 Milyon İslam Dinarı (%25.1) alt yapı projelerine 62.43 Milyon İslam Dinarı ve diğerlerine 7.32 Milyon İslam Dinarı (%1.3) olarak gerçekleşmiştir.

4.5.7. Türkiye Banka İlişkileri

A) Üyelik:

Ülkemiz, 8.8.1974 gün ve 7/8821 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda 1975 yılında İslam Kalkınma Bankasının sermayesini 10 milyon İslam Dinarı ile katılarak Bankanın kurucu üyeleri arasında yer almış ve ülkemizin sermaye katkısı 5 yılda 5 eşit taksitle ödenmiştir.

1981 yılında İKB sermayesinin 2 Milyar İD'na yükseltilmesi kararlaştırılmış ve Türkiye'nin Banka Sermayesine iştiraki %531 oranında artarak 63.1 milyon İD'na yükselmiştir.

Türkiye, bufüne kadar İslam Kalkınma Bankası kaynaklarından:

- a.Dış Ticaret Finansman Kolaylığı
- b.Sermaye İştiraki
- c.Kiralama-Satınalma
- d.Teknik Yardım

şeklinde kullanımda bulunmuştur.

a.Dış Ticaret Finansman kolaylığı

(Foreign Trade Financing Facility) kısa vadeli ve genellikle %6-7 faize karşı ithalatta kullanılmaktadır. Türkiye anılan,krediyeye genellikle ham petrol ve fuel-oil ithalatı için kullanılmış olup bugüne kadar toplam 322 milyon dolar kredi almıştır.

b.Sermaye İştiraki (Line of Equity) iki şekilde yapılmakta , Birincisi İKB,TSKB aracılığıyla özel sektör kuruluşlarının sermayesine iştirak ederek sözkonusu kuruluş yatırımlarının dış para ihtiyaçlarını karşılamaktadır. İKB'nın bu şekilde yaptığı sermaye iştiraklerinin toplamı 1981 yılı sonu verilerine göre 21.8 Milyon doları bulmaktadır. İkinci şekilde İKB,doğrudan özel sektör kuruluşlarının sermayesine iştirak etmektedir. İKB bu şekilde Kırklareli Cam Sanayii A.Ş.'nin sermayesine 3.2 Milyon dolarla iştirak etmiş, Sermaye iştiraki yolu ile sağlanan finansman olanağını İKB sadece özel sektör kuruluşlarına sağlamakta ve iştirak ettiği kuruluşun sermayesindeki payının %30'un üstüne çıkmamasına dikkat etmektedir.

c.Kiralama satınalma yöntemi ile açılan kredilerde, kamu sektörü yatırımlarının dış para ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır. Bu yöntemde, açılan kredi ile İKB adına yatırım yapan kuruluş tarafından satın alınan mal ve hizmetlerin mülkiyeti İKB'ye ait olmakta ve İKB tarafından ilgili kuruluşa anılan mal ve hizmetler kiralanmaktadır. Bunun karşılığında İKB'ye satınalınan mal ve hizmet değerinin belli bir oranına tekabül eden bir kira bedeli ödenmektedir. Ana para geri ödemeleri yapıldıkça kira olarak ödenen miktar da azalmakta ve vade sonunda sözkonusu mal ve hizmetlerin mülkiyeti ilgili kuruluşa geçmektedir.Kiralama-satınalma sözleşmelerinde vade genellikle 6-10 yıl arasında değişmekte ve %10-13 arasında değişebilen bir faize tekabül eden kira ücreti ödenmektedir. İKB'den bu şekilde alınan krediler toplamı yine 1981 sonu itibariyle 44.5 milyon dolar civarındadır.

d.İKB'nin teknik yardım yoluyla kredi sağladığı ilk ve tek ülke Türkiye'dir. Teknik yardım yönteminin kiralama-satınalma sözleşmelerinden farkı, bu şekilde açılan krediden %3'lük bir servis ücreti dışında herhangi bir ad altında faiz alınmamasıdır. Ayrıca, 10 yıl vadeli Teknik yardım kredisi doğrudan Hükümete açılmakta ve Hükümet bu krediyi ilgili kuruluşa devretmekte iken kiralama satınalma kredi doğrudan ilgili kuruluşa verilmekte ve Hükümet garantör olarak anlaşmada yer almaktadır. Bu yöntemle 1981 sonuna kadar alınan kredi miktarı 3.9 milyon dolardır. Bugüne kadar çeşitli İKB kaynaklarından sağlanan krediler 248.5 milyon doları dış ticaret kolaylığı kredisi, 25.0 milyon doları sermaye iştiraki 44.5 milyon doları kiralama satınalma kredisi, 3.9 milyon doları Teknik Yardım Kredisi olmak üzere toplam 321.9 milyon dolardır. Bu tutarın 175.5 milyon doları geri ödenmiştir.

İSLAM KALKINMA BANKASINA ÜYE ÜLKELER

- 44 -

VE

SERMAYE KATILIMLARI

Sermaye Katılımı (Milyon İD)

1. Afganistan	2.50	23. Moritanya	2.50
2. Cezayir	63.10	24. Fas	12.60
3. Bahreyn	7.00	25. Nijer	6.30
4. Bangladeş	20.00	26. Umman	7.00
5. Kamerun	6.30	27. Pakistan	63.10
6. Çad	2.50	28. Filistin	5.00
7. Komor Adalar	2.50	29. Katar	25.00
8. Cibuti	2.50	30. Suudi Arabistan	
9. Mısır	25.00	Krallığı	506.37
10. Gambiya	2.50	31. Senegal	6.30
11. Gabon	7.50	32. Somali	2.50
12. Gine	6.30	33. Sudan	25.20
13. Gine Bissau	6.30	34. Suriye	2.50
14. Endonezya	63.10	35. Tunus	5.00
15. Irak	25.20	36. Türkiye	63.10
16. Ürdün	10.10	37. Uganda	6.30
17. Kuveyt	252.20	38. Birleşik Arap	194.70
18. Lübnan	2.50	Emirlikleri	
19. Libya Arap Halk		39. Yukarı Volta	6.30
Sosyalist Cemahiriyesi		40. Yemen	6.30
Birliği	315.30	41. Yemen Demokratik	
20. Malezya	40.40	Halk Cumhuriyeti	6.30
21. Maldiv	2.50	TOPLAM	1.820.17
22. Mali	2.50		
		42. Siore-Lione (24 Mayıs 1982'de	
		üyeliğe kabul edildi.)	

İSLAM KALKINMA BANKASI'NDAN SAĞLANAN
KREDİLER

PROJE ADI	(Bin ₺ İD)	
	US ₺	İ.D.
1.Kiralama-Satınalma Kredisi	TOPLAM KREDİ MİKTARI	
-Konya Traktör Fabrikası Montaj Hattı	11.480	10.000
-Elektronik Cihaz ve Devre Elemanları Üretimi	16.410	12.721
-Çimento Fabrikası Değirmen Sayısının Arttırılması	6.340	4.830
-Kümaş Sinter Manyezit Tevsii ve Ref.Tuilla Tesisleri	10.270	8.930
ARA TOPLAM	44.460	36.480
2.Dış Ticaret Finansman Kolaylığı		
-Kömür İthalatı	10.000	8.700
-Fuel-Oil İthalatı (1)	9.600	8.142
-Fosfat Kayası İthalatı	16.337	13.287
-Fuel-Oil İthalatı (2)	9.600	7.430
-Ham Petrol İthalatı (1)	30.000	23.315
-Fuel-Oil İthalatı (3)	15.000	11.629
-Ham Petrol İthalatı (2)	15.000	11.360
-Ham Petrol İthalatı (3)	25.000	18.788
-Ham Petrol İthalatı (4)	45.000	35.730
-Ham Petrol İthalatı (5)	18.000	15.184
-Ham Petrol İthalatı (6)	20.000	17.182
-Ham Petrol İthalatı (7)	35.000	30.848
ARA TOPLAM	248.537	201.595
3.Teknik Yardım Kredisi		
-Yarı İletken Teknoloji Lab.	3.930	3.050
ARA TOPLAM	3.930	3.050
4.Sermaye İştiraki		
-TSKB Kanalı İle Finanse Edilen Krediler (1)		
a-Yontaş	2.140	1.650
b-Bakırsan	2.500	1.930
c-Mardin Asbest Boru San.	1.500	1.160
d-Nasaş	1.250	0.960
e-Trabzon Giyim Sanayi	0.625	0.470
f-Karsusan	0.625	0.470
g-Sistaş	0.729	0.550
h-Tamgıda	0.920	0.800
-TSKB (II)	11.500	10.000
-Kırlareli Cam Sanayii	3.200	2.660
ARA TOPLAM	24.989	20.650
GENEL TOPLAM	321.916	261.775

İSLAM KALKINMA BANKASINCA
ONAYLANAN İŞLEMLER
(Milyon İslam Dinarı)

<u>Finansman Türü</u>	1981			1976-1981 Toplamı		
	<u>İşlem Sayısı</u>	<u>Miktar</u>	<u>%</u>	<u>İşlem Sayısı</u>	<u>Miktar</u>	<u>%</u>
1,PROJE FİNANSMANI Kredi	5	31.12	27.1	38	210.91	38.3
Sermayeye İştirak	10	45.98	40.0	42	209.75	38.1
Kara İştirak	-	-	-	1	4.27	0.8
Kiralama	3	30.69	26.7	14	11198	20.3
TOPLAM	18	107.79	93.8	95	536.91	97.5
11.TEKNIK YARDIM	11	7.06	6.2	26	13.77	2.5
GENEL TOPLAM	29	114.85	100.0	121	550.68	100.0

4.6. Avrupa Yatırım Bankası
(European Investment Bank (EIB))

- 47 -

4.6.1. Bankanın Kuruluşu

Banka; Roma Andlaşmasınının 129. Md.ne göre kurulmuş ve teorik olarak 1 Ocak 1958 tarihinden itibaren faaliyeti geçmiştir. Diğer bir ifade ile; Avrupa Ekonomik Topluluğunu meydana getiren Roma Andlaşması'nın hedeflerine ulaşmasına yardım eden mali kuruluşlardan birisi olarak Banka'nın faaliyete geçmesi kararlaştırılmıştır.

Banka'ya tevdi edilen finansman görevi Ortak Pazar Andlaşmasında doğrudan doğruya Ortak Pazar'a verilmiş olmasına rağmen Banka hukuki ve organizasyon yönünden tam bağımsız bir müessese olarak tüzel kişiliğe haizdir. Genel olarak değinilmesi gerekirse Banka'nın ana işlevi üye ülkelerin ekonomik entegrasyonunu sağlamakla beraber, topluluğun ortak politikasını dışa dönük biçimde uygulamaktır.

Ortak Pazar topluluğu içerisinde bulunan altı Devlet Belçika, Hollanda, F.Almanya, Fransa, İtalya ve Lüksemburg Banka'nın kurucu üyeleri arasındadır. Daha sonra Topluluğa 1973 yılında İngiltere, İrlanda, Danimarka katılmış olduklarından üye sayısı 9'a, 1.1.1981 tarihinde Yunanistan'ın katılması ile ülke sayısı (on) a yükselmiştir.

Banka başlangıçta fon olarak kurulmuş olup ilk görevi, topluluğun az gelişmiş bölgelerini özellikle Güney İtalya ve Doğu Fransa'ya desteklemek olarak öngörülmüştü. Ancak işlevlerinin çok kapsamlı bir şekle girmesiyle fon statüsü içerisinde tutulamamıştır.

Ayrıca 1963 yılına kadar sadece topluluk üyelerinin projelerine kredi açan Banka bu tarihten itibaren diğer bazı Avrupa ülkelere Portekiz, Yugoslavya, Türkiye ile Tunus, Fas, Cezayir, Mısır gibi bazı Afrika ülkeleri dahil Malta, Kıbrıs, İsrail gibi Ortadoğu ülkelerinin projelerini finanse etmeye başlamıştır.

4.6.2. Bankanın Görevleri

Banka'nın görevleri Andlaşma metninin 130. Md.ne göre aynen şu şekilde belirtilmiştir.

"Topluluğun çıkarları doğrultusunda ortak pazarın dengeli ve sürekli kalkınmasını sağlamak için, sermaye piyasasına başvurmak ve kendi kaynaklarını kullanmak şeklindeki katkılardan oluşacaktır. Banka kâr gütmeyen bir çalışma bazında ve yukarıdaki amaçla borç verecek ve ekonominin tüm sektörlerinde aşağıda sayılan projelerin finansmanını kolaylaştıracak güvenceler sağlayacaktır.

a. Kaynaklarının önemli bir kısmı az gelişmiş bölgelerin kalkınmasına yönelik projeler;

b. Birden fazla üye Devletin ortak yararına yönelmiş ve özellikle üye Devletlerin piyasalarının yaklaştırılması ve ekonomilerinin entegrasyonunu öngören projeler;

c. Mevcut kuruluş ve tesislerin modernize edilmesini ve kapasitelerinin arttırılmasını hedef alan veya yeni faaliyetler yaratan projeler.

Birinci bölümde yer alan projeler Ortak Pazar içerisinde az gelişmiş bölgelerin ekonomik kalkınmaları ile ilgilidir. Az gelişmişlik ilgili ülkenin ekonomik ortalamaları ile ölçülmektedir.

Üyelerin ortak menfaatleri ile ilgili projelerin gerçekleştirilmesi en az iki üye ülkenin doğrudan ya da dolaylı olarak projeye katılmalarına bağlıdır. Mevcut tesislerin kapasite büyütülmesi ve modernize edilmesi ile ilgili finansman kararının verilebilmesi için de bu ihtiyaçların Ortak Pazarın kurulması sonucu zorunlu hale gelmiş olması şartı aranmaktadır.

4.6.3. Yönetim

Avrupa Yatırım Bankası'nın yönetiminde de diğer Uluslararası mali kuruluşlarda görüldüğü gibi üçlü bir yönetim yolu seçilmiştir.

a. Denetim organı olarak guvernörler meclisi (veya guvernörler konseyi-Board of Governors)

b. Karar organı olarak idare meclisi (veya idari Konsey-Board of Directors)

c. İcra organı olarak direktörlük (veya yönetim Komitesi-Management Committee)

Guvernörler Konseyi; üye ülkelerin maliye bakanlarından oluşur ve Banka'nın genel politikası ve kredi politikasını saptar. Verilen kredilerin durdurulması, tasfiye edilmesi, idari konseyin ve yönetim komitesinin elemanlarının tayin edilmesi, sermaye arttırımı, yıllık raporların kabulü gibi stratejik konularda karar alır ve uygulatır.

İdari Konsey; 12 asil ve 12 yedek üyeden kurulmuş olup, üyelere borç verilmesi, kefil olunması ile ilgili olduğu kadar Banka'ya sermaye piyasalarından kredi temin edilmesiyle de ilgili son karar merciidir. İdari Konsey üyelerinin 3'ü Batı Almanya, 3'ü Fransa, 3'ü İtalya, 2'si Benelux Devletlerince (Belçika, Hollanda, Lüksemburg), 1 tanesi de AET komisyonunca ve 5 yıl süreyle tayin edilmektedirler. İdari Konseyin içinde idarecilerin her birinin bir oyu vardır ve kararlar aksine hüküm yoksa adi çoğunlukla verilmektedir.

Yönetim Komitesi; idari konseyden çıkması gereken kararları önceden hazırlayarak gene idari konseye sunmaktadır. Kararlarını çoğunlukla alan yönetim komitesi bir başkan ve iki başkan yardımcısından teşekkül etmektedir. Komite Banka'nın cari işlerinin yürütülmesinden sorumludur, servisler ve Banka teknik ve idari personeli komiteye doğrudan bağlıdır.

Banka'nın yukarıda belirtilen idari organları dışında ayrıca Governörler Konseyi tarafından tayin edilen ve üç üyeden oluşan bir murakıplar komitesi vardır.

1979 sonu itibariyle 437 kişi olan Banka mevcudu 1980 sonunda 500 personele çıkmış bulunmaktadır.

4.6.4. Kaynaklar

a. Sermaye:

Üye Devletler tarafından taahhüt edilmiş bulunan Banka sermayesi 7 milyar 87 milyon 500 bin HESAP BİRİMİ'nden (Hb) oluşmaktadır. Bu toplam Hb'nin 31.12.1980 tarihi itibariyle 911 milyon 250 bin Hb'i ödenmiş olup 6 milyar 176 milyon 250 bin Hb. ise istenildiğinde ödenmek üzere üye ülkelerce taahhüt edilmiş bulunmaktadır.

Hesap Biriminin (Hb) değeri, üye Devletlerin ulusal paralarının ilişik tabloda belirtilen miktarlarından oluşan toplama eşdeğer olmaktadır. Ancak, Avrupa Ekonomik topluluğunun Bakanlar Konseyi 16.Aralık.1980 tarihinde Avrupa Hesap Birimi (A.Hb.) yerine Avrupa Para Birimi (ECU)'nun kullanılmasına karar vermiştir.

Banka Governörler Konseyi'de 1.Ocak.1981'den geçerli olmak üzere Banka hesap biriminin yeni bir tarifini yapmıştır. Yürürlüğe giren (A.Pb.)'nin birim değeri daha önce yürürlükte bulunan Hb'nin aynıdır.

b. Sermaye Piyasalarından Sağlanan Kaynaklar:

Statünün 22.Md.'ne göre, Banka görevlerinin yerine getirilebilmesi gerekli kaynakları Uluslararası sermaye piyasalarından temin edebilmektedir. Sermaye piyasalarına başvurma ihtiyacı 1961 yılında duyulmuş ve Banka bu tarihten itibaren sermaye piyasalarına girmeye başlamıştır.

Avrupa Yatırım Bankası'nın sermaye piyasaları ile ilişkisi;

- Doğrudan Topluluk üyelerinden borçlanmak;
- Ulusal ve uluslararası sermaye piyasalarına tahvil ve sertifika ihtiyaç etmek;

yolları ile kurulmakta ve kaynak sağlanmaktadır. 31.12.1980 tarihi itibariyle bu yoldan 10.5 milyar A.Pb. karşılığı fon sağlanmış olup bunun 8.4 milyarı tahvil, bakiyesi ise orta ve uzun vadeli olarak Topluluk Ülkelerinden sağlanan kredilerden oluşmaktadır.

İhraç edilen tahvillerin vadeleri (8) yıl ile (20) yıl arasında faizleri ise yüzde 5.85 ile 11.25 arasında değişmektedir.

4.6.5. Kredi Politikası ve Şartları

Bankanın kredi politikası ve şartları kısmen Ortak Pazar Andlaşmasında ve yönetmeliğinde, kısmende Bankanın Governörler konseyi tarafından belirlenmektedir.

a. Banka yalnız proje finansmanının bir bölümüne iştirak etmektedir. Yani hiçbir zaman bir projeyi bütünüyle tek başına finanse etmemektedir.

b. Banka yatırım projelerini ayrı ayrı finanse etmektedir. Projenin büyüklüğü veya konusu ile ilgili olarak Banka herhangi bir şekilde sınırlandırılmamıştır. Özellikle entegre projelerde dahi bu durum değişmemektedir.

c. Projeler, Avrupa'da üretkenliği artırıcı ve Ortak Pazar'ın gelişmesini hızlandırıcı nitelikte olmalıdır. Mali ve ekonomik rantabilitesi düşük projelerde Devlet garantisi veya diğer şekillerde güvence aranmaktadır.

d. Genel olarak Banka, üye ülkelerin sadece Avrupa topraklarında gerçekleştirecekleri projeleri finanse etmektedir. Üye ülkenin Avrupa Toprakları dışındaki projelerine Banka ancak Governörler Konseyinin bu yönde alacağı bir kararla kredi açabilmektedir.

Banka kredi verilmesinde sermaye piyasalarındaki faiz oranlarının ortalamasını uygulamaktadır. Faiz oranı projenin nevine bakılmaksızın saptanmaktadır. Kredinin vadesi finanse edilecek projenin uygulama süresi ile uyumlu halde tutulmakta ancak bu vade (7) yıldan az (20) yıldan fazla olmamaktadır. Üdemesiz dönem ise (2) ile (5) yıl arasında değişmektedir.

Açılan kredinin itfa plânına bağlanmasında kullanılan para cinsi kredinin kullanıldığı para cinsidir. Kredi eğer birden fazla para cinsleri üzerinden açılmış ise bu takdirde kredinin, aynı miktarda ve aynı para cinsleri üzerinden geri ödenmesi gerekmektedir. Bu hemen hemen bütün uluslararası finansman kurumlarının uyguladığı temel kurallardan biridir.

Banka hukuki şekli ne olursa olsun özel veya kamu kesimi projelerine kredi açabilmektedir.

Talep doğrudan doğruya Bankaya yapılabileceği gibi ilgili Devletin veya Avrupa Ekonomik Topluluğu aracılığı ile de yapılabilmektedir.

BANKA SERMAYESİ

(31.12.1980)

<u>ÜYE ÜLKELER</u>	<u>TAAHHÜT</u>	<u>EDİLEN SERMAYE</u>	<u>ÜYE ÜLKELERCE</u>	<u>ÖDENİŞ SERMAYE</u>	<u>İSTENİLDİĞİNDE</u>
					<u>ÖDENECEK SERMAYE</u>
ALMANYA	1.575.000		202.500		1.372.500
FRANSA	1.575.000		202.500		1.372.500
İNGİLTERE	1.575.000		202.500		1.372.500
İTALYA	1.260.000		162.000		1.098.000
BELÇİKA	414.750		53.325		361.425
HOLLANDA	414.750		53.325		361.425
DANİMARKA	210.000		27.000		183.000
İRLANDA	52.500		6.750		45.750
LÜKSENBURG	10.500		1.350		9.150
TOPLAM.....	<u>7.087.500</u>		<u>911.250</u>		<u>6.176.250</u>

Kaynak; Avrupa Yatırım Bankası

1980 Yılı Faaliyet Raporu.

9.213.760.₺

1.184.625 ₺

8.029.125 ₺

1(A.Pb.)=1.3 ₺

a. Hesap Birimini (hb) oluşturan
Üye devletlerin Ulusal Paraları

<u>ÜYE ÜLKELER</u>	<u>1 (Hb) İÇİNDEKİ ULUSAL PARASI</u>
Alman Markı (DM)	0.828
İngiliz Paundu	0.0885
Fransız Frangı	1.115
İtalyan Lireti	109.0
Hollanda Güldeni	0.286
Belçika Frangı	0.14
Danimarka Kronu	0.217
İrlanda Paundu	0.00759

b(Hb) nin eşit olduğu bazı ülke paraları

<u>Ülke adı</u>	<u>1.Hb=1980</u>	<u>1 Hb=1979</u>
Alman Markı	2.56556	2.49057
Fransız Frankı	5.93916	5.79312
İngiliz Paundu	0.54911	0.64690
Amerikan Doları	1.30963	1.43839
Belçika Frankı	41.3351	40.3181
Hollanda Güldeni	2.79081	2.74085
İsviçre Frankı	2.31477	2.29783
Japon Yeni	265.461	344.495

K A Y N A K L A R

1. AKGÜÇ Özbin : Orta ve Uzun Vadeli Krediler ve Finansman Kurumları, Sevinç Matbaası, İstanbul, 1971
2. BOSKEY Shirley : Problems and Practices of Development Bank, John Hopkins Press, Baltimore, 1961 (Second edition)
3. DIAMOND William : Development Banks, The Economic Institute IBRD, Johns Hopkinspress Baltimore, 1957
4. EROĞUZ Özhan : Kalkınma ve Yatırım Bankacılığının Geliştirilmesi, 2. İzmir İktisat Kongresi, Ticaret ve İç Hizmetler Komisyonuna sunulan Tebliğ, 1981
5. GÖNENLİ Atilla : İşletmelerde Finansla Yönetim, Finans Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 1979
6. HOUK Dock : Financing and Problems of Development Banking, Prederick A.Publishers, US, 1968
7. MCKINNON Bonald : Money and Finance in Economic Growth and Development, Marcel Dekker Inc. Newyork, 1975.
8. WHITE John : Regional Development Banks, Praeger Publishers, Overseas Development Institute, 1972.
9. : Development Banking in the 1980's Selections From the proceedings of the UNIDO/WORLD BANK Sympasium Zurich, UN Newyork, 1980.
10. : 440 sayılı İktisadi Devlet Teşekkülleriyle Müesseseleri ve İştirakleri Hakkındaki Kanun ve Tüzük
11. : 441 sayılı Devlet Yatırım Bankası Hakkındaki Kanun ve Tüzük
12. : 468 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisince Denetlenmesinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun

13. : 1978, 1979, 1980, 1981, 1982 yılları Devlet Yatırım Bankası Faaliyet Raporları.
14. : IBRD, 1981 yılı Faaliyet Raporu
15. : IFC, 1981 yılı Faaliyet Raporu
16. : Avrupa Yatırım Bankası 1980 yılı faaliyet Raporu